

La Femosa

REVISTA D'OPINIÓ I INFORMACIÓ LOCAL ARTESA DE LLEIDA

Número 328

GENER - FEBRER 2024

P.V.P. 3€

CAVALCADA DE REIS

10 ANYS DE SUPERBÉ

SORTIDA A LA NEU

SUMARI

Pòrtic	3
Actualitat Artesenca	4
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Festes de Nadal i Reis	8
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Carnestoltes 2024	11
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Pluviometria 2023 / Moviments naturals de població	12
<i>Ramon Serra i Ricard García / Josep Ma Esteve</i>	
Activitats del Casal de jubilats	13
<i>La Junta</i>	
Fem història, tot coneixent la prehistòria	14
<i>Escola Els Til·lers</i>	
De la decepció a la joia profunda	15
<i>Parròquia d'Artesa de Lleida</i>	
Poesia: Aromes	15
<i>M. Assumpció Cornadó Lladó</i>	
Explorant "la vida en emergència" de Juan Zamora: Una experiència inoblidable per las nostres jubilats	16
<i>Ricard García Cardet</i>	
Domus Domini. Fires i mercats	17
<i>Miquel Carrera Castellví</i>	
Crida a la pagesia	18
<i>Nèstor Serra Domenech</i>	
La rereguarda a Artesa de Lleida (1936-1939)	19
<i>Josefina París Mor</i>	
Arreplegadors de la palla i escampadors de la farina. Cosa de valencians?	22
<i>Pau Marqués Bisquert</i>	
Entrevista a Superbé	25
<i>La Redacció</i>	
La llei de protecció estatal i les colònies de gats. La subvenció	29
<i>Eulàlia Solà Miró</i>	
Novel·la per fascicles. Part 1 Pels fondals del clot del dimoni	31
<i>Jordi Oró Puig</i>	
Cròniques del C.F. Artesa. Temp. 2023/2024	34
<i>Eudald Pijuan Mor / fotografies: CF Artesa de Lleida</i>	
Entreteniments	36
<i>Miquel A. Navarro, Albert Batiste i Lluís Gil</i>	
Fauna del terme: Fredeluga	38
<i>Isidre Drudis Bellmunt</i>	
Un raconet d'Artesa	38
<i>Àngels Florensa</i>	
Telèfons i horaris d'interès/Solucions als entreteniments	39
Imatges d'actualitat	40

Edita

Agrupació Cultural La Femosa
Carrer dels Gallarts, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
lafemosa.artesalleida.cat
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernàndez
Lluís Gil Fontanet
Felip Gallart Fernàndez

Col·laboradors i col·laboradores

Albert Batiste Bonet
Miquel Carrera Castellví
Assumpció Cornadó Lladó
Isidre Drudis Bellmunt
Escola Els Til·lers
Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernàndez
Josep Gallart Fernàndez
Ricard García Cardet
Lluís Gil Fontanet
Junta del Casal de Jubilats
Pau Marqués Bisquert
Miquel Àngel Navarro
Josefina París Mor
Parròquia d'Artesa de Lleida
Eudald Pijuan Mor
Ramon Serra Batlle
Néstor Serra Domènech
Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Josep Gallart Fernàndez

Correcció de textos

Eulàlia Solà Miró

Maquetació i impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa, 2ª època
Número 328
Gener - febrer 2024
DLL 264-1981
ISSN 2339-7365
P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

Amb el suport de:

Enguany l'Associació Esportiva Superbé compleix deu anys d'existència. Una entitat que va néixer fruit de la iniciativa d'un grup d'amics empesos per la necessitat de regular caminades, sortides i activitats esportives, ells, els seus fills i familiars, va anar agafant gruix i s'hi van anar afegint altres persones del poble. A les propostes inicials, que no depassaven l'àmbit de la colla, s'hi van sumar d'altres de més àmplies i ambicioses i així va anar creixent fins a esdevenir una associació que ha tingut i té una forta implantació i presència a la vida del poble.

L'Associació Superbé ha esdevingut una entitat vital per a Artesa de Lleida amb tota mena de propostes integradores, inclusives i de foment de la cultura esportiva entre les artesenesques i artesencs. L'estímul i l'increment de l'esport local, sense cap ànim de lucre, només les ganes de crear interès i generar activitat han estat sempre la seva divisa essencial, tot generant una xarxa esportiva a tots els nivells que ha estat plenament acceptada i incorporada al gruix vital del poble.

Caminades culturals, bicicletades, sortides nocturnes, excursions, curses populars, la caminada solidària de la Marató de 3Cat i tantes activitats organitzades per Superbé han anat confegint un teixit esportiu local d'una singularitat extraordinària. A partir de la seva essència i caràcter inclusiu, altruista, obert a tothom, Superbé ha aconseguit tenir una presència i una acceptació dins del poble que ben poques entitats han tingut abans. La seva generositat, simpatia, energia, dinamisme, obertura han fet de Superbé una associació d'èxit, un model local del qual ben poques localitats dels nostres voltants disposen i que fan d'Artesa, un cop més, un poble viu, despert i dinàmic.

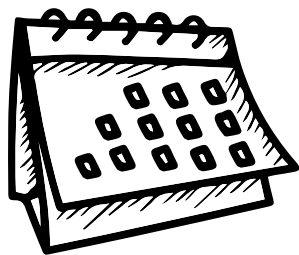

Sortida d'una caminada popular de la Marató organitzada per Superbé

Participants en una caminada organitzada per Superbe

Superbé, tal com es pot llegir a l'entrevista que publiquem en aquest número, preparà un seguit de deu activitats per celebrar com cal els seus deu anys de vida. Unes propostes pensades per promoure l'esport i el sentiment de pertinença a l'entitat i al poble. Esperem que totes aquestes iniciatives tinguin molta acceptació i que l'entitat continuï amb el mateix esperit i acceptació durant molt i molts anys. Des de les nostres pàgines els ho desitgem de tot cor i els agraïm la seva feina, que tant important ha estat i és per a la vida del nostre poble i per al seu batec vital, que amb ells, amb Superbé volem dir, és més intens, profund, dinàmic, actiu, inclusiu, obert i ple de vida. Moltes, moltes gràcies.

ACTUALITAT ARTESENCA

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa

ASSEMBLEA DEL POBLE

El dijous 21 de desembre, just abans de l'inici de les festes nadalenques i després de molts anys sense que un equip de govern municipal ho fes, es va celebrar a la sala del Teatre Municipal, una assemblea de poble per donar comptes dels temes més destacats que han abordat des que al mes de maig es va produir el canvi d'Ajuntament.

REVISIONS ITV

Com cada any per aquestes èpoques, el dilluns 8 de gener, entre les 8 del matí i les 2 del migdia, va tenir lloc, a l'aparcament del recinte de les piscines la revisió tècnica anual de vehicles i maquinària agrícola.

FESTA DE SANT ANTONI

El dimecres 17 de gener, Artesa va tornar a celebrar la festivitat de Sant Antoni, festa local al nostre municipi. El programa d'actes religiosos i festius previstos foren els següents:

A les 12 del migdia.- celebració de la Santa Missa i tot seguit, la tradicional benedicció de vehicles i animals a la plaça de l'església.

A la 1 del migdia.- recollida de l'olla per emportar.

A les 2 del migdia.- Dinar popular al Teatre Municipal, i en acabar, va tenir lloc l'actuació de *Conrad Music Cover*.

BANC DE SANG

El dijous dia 25 de febrer el Banc de Sang va organitzar, a la sala del Teatre Municipal, una nova jornada solidària de donació de sang, per tal d'augmentar les reserves de sang del banc ja que durant les festes nadalenques es produeix una baixada important de les mateixes.

FESTA DE SANTA ÀGÜEDA

Un any més, i resistint a la desafecció, el dilluns 5 de febrer es va celebrar de nou la festivitat de Santa Àgueda. Els actes consistiren en una processó amb la imatge de la santa i posteriorment amb la celebració de la missa. En acabar els actes religiosos es va repartir coca i xocolata a la Llar de Jubilats.

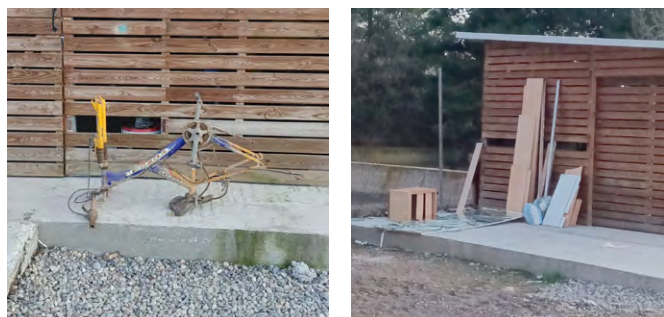
MOVILITZACIÓ DE LA PAGESIA

Els dies 6 i 7 de febrer, la pagesia del nostre país es va cansar de les paraules i va passar als fets. Aquests dos dies, es van produir talls de carreteres i marxes lentes per diversos punts de les comarques de Lleida i de tot Catalunya, per exigir als nostres representants polítics accions de cara a solucionar tots els problemes que la pagesia arrossega des de fa tants anys com són els elevats costos de producció, l'excessiva burocràcia o la competència deslleial de productes importats de fora de la Unió Europea, entre molts d'altres.

CARREGADOR DE VEHICLES ELÈCTRICS

Durant el mes de gener es va posar en funcionament el carregador de vehicles elèctrics que s'ha instal·lat a l'aparcament de les piscines, i que estava pendent d'activar-se des de feina unes setmanes.

INCIVISME

Tot i les crides constants al respecte al nostre entorn i a nosaltres mateixos, els actes d'incivisme i vandalisme es continuen produïnt. Aquest darrers mesos s'han produït alguns abocaments il·legals, així com un mal us de la microdeixalleria municipal.

ASSOCIACIONS

Durant el mes de febrer hi ha hagut una important activitat associativa al nostre poble. S'han convocat diverses reunions per reactivar o potenciar diverses associacions.

El tret de sortida a diverses reunions de les associacions del nostre poble el va donar l'Associació de Dones d'Artesa de Lleida, que va convocar el dijous 15 de febrer a totes les interessades en reactivar aquest associació.

El divendres 16 de febrer a 2/4 de 8 de la tarda, a la sala d'actes de l'Ajuntament, fou el torn dels i les culers del nostre poble, que foren convocats a la reunió per explorar les possibilitats de reactivar la desapareguda Penya Barcelonista d'Artesa de Lleida.

El mateix divendres 16 de febrer, a les 9 de la nit, a la sala d'actes de l'Ajuntament es va convocar a

totes i tots els voluntaris i voluntàries alimentadors de les diferents colònies de gats que tenim al nostre poble a una reunió.

Per últim, el dimarts 20 de febrer, hi va haver una altra reunió informativa, aquest cop per una nova associació que es vol crear d'amants del bon cinema per tal de gestionar tota la programació cinematogràfica de la sala del teatre. La reunió fou a les 8 del vespre a la sala d'actes de l'Ajuntament.

Foto: Maria José Marrero

INCENDI

El dijous 15 de febrer passades les vuit del matí es va produir, en una de les empreses ubicades als afores del nostre poble, un espectacular incendi que va afectar un assecador d'aliments i no es va propagar a la resta d'instal·lacions, però que va provocar una columna de fum que es veia des de l'entorn. Hi va haver la intervenció de diverses dotacions de bombers que van sufocar ràpidament l'incendi.

Per sort l'incendi no va provocar massa desperfectes ni desgràcies personals.

ACTIVITAT TEATRAL

Durant aquests últims dos mesos s'han representat dues obres teatrals a la Sala del Teatre Municipal. La primera activitat teatral fou el 14 de gener, amb la representació de la comèdia *Tal faràs, tal trobaràs* de la companyia Sake Treatre.

El diumenge 25 de febrer es va representar un espectacle de màgia.

CINEMA GENER - FEBRER

Dia	Pel·lícula
7 de gener	El viaje a Paris de la señora Harris
21 de gener	Historias para no contar
28 de gener	El peor vecino del mundo
11 de febrer	La chica salvaje
18 de febrer	Downton Abbey. A new era

L'ESTEL, UNA LECTORA PRECOÇ DE LA FEMOSA

FESTES DE NADAL I REIS

— Josep Ma Esteve — Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart —

Les festes nadalenques són temps per passar-los en família, gaudint de la companyia dels familiars i amics, tot recordant els que ens han deixat.

El programa de Festes per aquest Nadal passat, es va poder celebrar complet. Els actes celebrats foren:

Dimecres 6 de desembre

Taller. A les 10 del matí, al menjador de l'escola municipal, taller de decoració de bastons pel Caga Tió.

Tronc de Nadal. A les 11 del matí, recerca del Tronc de Nadal acompanyats d'un grup d'animació.

Mercadet de Nadal. A partir de les 11 del matí, a la Plaça Europa

Divendres 8 de desembre

Cinema. A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, projecció de la pel·lícula *Lunana*.

Del dissabte 9 al dimarts 12 de desembre

Gran recapte d'Aliments a totes les botigues del poble.

Diumenge 10 de desembre

Teatre. A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, representació de l'obra *L'herència*.

Dissabte 16 de desembre

Concert. A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, concert d'havaneres a càrrec de *La Coral La Primavera Artesenca*.

Diumenge 17 de desembre

Ballada. A les 12 del migdia, a la sala del Teatre Municipal, ballada de sardanes i de country i vermut.

Espectacle. A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, espectacle d'Escala en Hi-fi.

Dimecres 20 de desembre

Recital. A les 7 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, recital a càrrec dels i les alumnes de l'Escola Municipal de Música.

Dissabte 23 de desembre

Concert. A les 6 de la tarda, a l'església parroquial, concert de Nadal a càrrec de *La Coral La Primavera Artesenca*.

Diumenge 24 de desembre

Caga Tió. A 2/4 de 12 del matí, a la Sala del Teatre Municipal, Caga Tió.

Festa Jove. A partir de 2/4 d'1 de la nit, a la sala del Teatre Municipal, festa jove *La Rave de Betlem 2.0*.

Missa del Gall. A l'Església parroquial de Puigverd de Lleida.

Dilluns, 25 de desembre, Nadal

Missa de Nadal. A l'Església d'Artesa de Lleida.

Dimarts, 26 de Desembre, Sant Esteve

Teatre. A 2/4 de 8 de la tarda, a la Sala del Teatre Municipal, actuació musical a càrrec de *Conrad Cover Music*.

Diumenge, 31 de desembre

Cap d'Any. Sopar de Cap d'Any, a la Sala del Teatre Municipal. A partir de 2/4 d'1, festa d'Any Nou amb el grup *Corxet Grup*.

Dilluns, 1 de gener

Arribada del Gran Camarlenc. A les 6 de la tarda, a Cal Miró entrada per la Vileta, arribada del Gran Camarlenc per recollir les cartes dels nostres fills i filles.

Divendres, 5 de gener

Cavalcada de Reis. A les 6 de la tarda, arribada del Reis d'Orient pel carrer Sant Ramon i Cavalcada pel carrers del poble fins a la sala del Teatre Municipal.

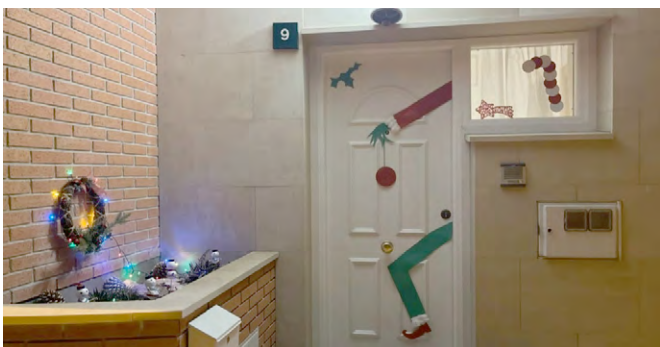
Diumenge, 7 de gener

Cinema. A les 6 de la tarda, a la sala del Teatre Municipal, projecció de la pel·lícula *Mrs Harris goes to Paris*.

Durant totes les Festes nadalenques, es va dur a terme el 7è concurs de balcons, concurs de pessebres i el tradicional Casal de Nadal. Els guanyadors foren:

Concurs decoració de balcons i habitatges:

- ORIGINALITAT: Ivet Mestres
- QUALITAT ARTÍSTICA: David Santamaria
- MATERIAL RECICLAT: Maria Roigé

Premi originalitat, concurs decoració de balcons i habitatges

Premi qualitat artística, concurs decoració de balcons i habitatges

Premi material reciclat, concurs decoració de balcons i habitatges

Concurs de pessebres:

- Marta Pueyo

A més, durant aquests dies de Nadal el servei Temps de cures, esplai organitzat pel Consell Comarcal del Segrià va continuar oferint-se els dijous i divendres per la tarda.

Un dels actes principals de les festes nadalenques és la participació en els diferents actes per La Marató de TV3 dels qual ja us en vàrem parlar a l'anterior revista.

Com a novetat, l'actual equip de govern de l'Ajuntament va fer públiques les despeses i ingressos de tots els actes organitzats per recaptar diners per La Marató.

L'aportació que tot el poble ha fet a l'edició del 2023 de La Marató de TV3 fou de 4.645,47 €.

CARNESTOLTES 2024

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart —

De nou, un any més, la disbauxa de la festa del Carnaval ha tornat amb tota la seva força a Artesa de Lleida el dissabte 17 de febrer.

Els actes que es van dur a terme foren els mateixos que les darreres edicions:

- A les 6 de la tarda tots i totes les participants es van concentrar a la plaça Les Albízie, on es va repartir coca amb xocolata a tothom, per agafar forces..

- Posteriorment es va dur a terme una rua pels carrers del poble, on els participants van poder lluir les seues disfresses.

- A les 8 de la tarda la rua va arribar a la sala del Teatre Municipal, on la Reina Carnestoltes va llegir el seu manifest.

Com sempre, després de repartir els premis per les millors disfresses, es van repartir entrepans per a tots i totes les assistents.

El final de festa va estar amenitzat pel grup *Ground Kids*, i posteriorment, la festa va continuar amb l'actuació de diferents DJ's.

PLUVIOMETRIA 2023

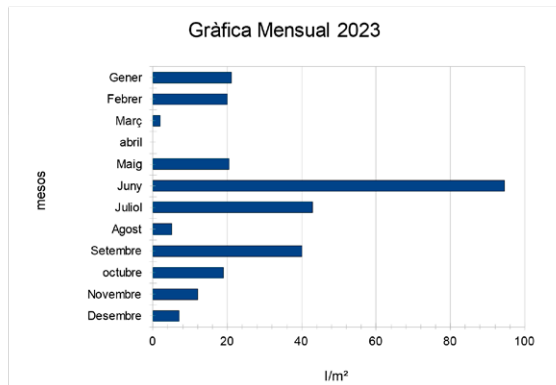
Ramon Serra i Ricard García

Pluviometria diària 2023

Dia	Pluja diària	Acumulat
09/01/23	9	9
17/01/23	8	17
19/01/23	3	20
20/01/23	1	21
08/02/23	5	26
09/02/23	6	32
10/03/23	2	34
24/03/23	9	43
19/05/23	4	47
20/05/23	0,5	47,5
22/05/23	8	55,5
23/05/23	6	61,5
25/05/23	2	63,5
01/06/23	1	64,5
02/06/23	1,5	66
06/06/23	22	88
09/06/23	1	89
12/06/23	6	95
14/06/23	2	97
18/06/23	9	106
19/06/23	2	108
22/06/23	1	109
29/06/23	30	139
30/06/23	19	158
07/07/23	10	168
28/07/23	33	201
27/08/23	1	202
28/08/23	4	206
02/09/23	1	207
03/09/23	2	209
12/09/23	1	210
13/09/23	4	214
16/09/23	20	234
18/09/23	8	242
20/09/23	4	246
16/10/23	1	247
18/10/23	1	248
20/10/23	13	261
21/10/23	1	262
24/10/23	1	263
25/10/23	1	264
31/10/23	1	265
03/11/23	6	271
04/11/23	2	273
09/11/23	4	277
02/12/23	4	281
08/12/23	3	284

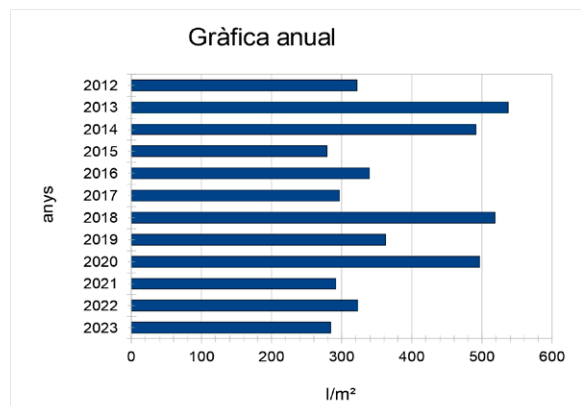
Pluviometria Mensual 2023

Gener 21 Febrer 20 Març 2 abril 0 Maig 20,5 Juny 94,5 Juliol 43 Agost 5 Setembre 40 octubre 19 Novembre 12 Desembre 7

Pluviometria Anual

2012 322 2013 537 2014 491 2015 279 2016 339 2017 297 2018 518 2019 362 2020 497 2021 291 2022 323 2023 284

MOVIMENTS NATURALS DE POBLACIÓ

Josep M^a. Esteve

Segons consta en els registre de l'Ajuntament d'Artesa de Lleida i a l'Institut d'Estadística de Catalunya IDESCAT, la població del nostre poble, tot i continuar estabilitzada per sobre dels 1500 habitants, aquest 2023 s'ha produït un descens en el nombre d'habitants. En aquests moments, hi ha censats al nostre poble 1522 persones, dels quals 802 són homes i 720 dones. Això vol dir que la població d'Artesa de Lleida s'ha reduït en 44 persones respecte a l'any 2022.

Durant el 2023 foren inscrits 7 naixements i es van produir 22 defuncions. Així com es van inscriure 5 matrimonis.

A continuació en teniu un resum:

POBLACIÓ TOTAL	TOTAL
Homes	802
Dones	720
	1522

NAIXEMENTS	TOTAL
Nens	3
Nenes	4
	7

DEFUNCIONS	TOTAL
Homes	8
Dones	14
	22

ACTIVITATS DEL CASAL DE JUBILATS

La Junta

Història de Catalunya

La Senyora Laura Farran, catedràtica d'història i membre de la junta de jubilats va acabar el curset sobre la història recent del catalanisme en quatre sessions, tot deixant un gran record per la claredat i intensitat de les seves explicacions que va aclaparar el públic de casa i de fora i deixà una empremta inesborrable.

Canvi de junta al Casal de Jubilats

Amb motiu de l'any nou a l'antiga junta se li ha acabat el mandat i s'ha realitzat una votació i s'ha elegit una nova junta amb el següent repartiment de càrrecs

Presidenta: Lisa Masip, vicepresidenta: Enriqueta Palau, secretària: Maria Helena Boties, tresorer Jaume Niubó, vocals: Rosa Lucha, Ramona Costafreda, Abel Prades, Ramon Isanta i Teresina Santandreu .

Celebrem que en aquesta nova junta de jubilats hi ha per primera vegada una presidenta, a la qual desitgem molta sort en el seu càrrec així com a la resta de membres elegits.

Presentació del llibre, *Sanando el alma, con la luz en el corazón*

A la Llar del Jubilat la Sílvia Roca va fer la presentació d'una mèdium i sanadora, la senyora Carmen Espejo Molina va fer a la llar del jubilat la presentació del seu últim llibre i també ens va comentar aspectes del seu anterior, *Desde el corazón, historia de una mèdium*.

És un personatge amb caràcter, donada als altres, que recorda que de jove era incompresa i que té la virtut de poder dialogar amb els esperits i amb això pot ajudar als vius a suportar les càrregues espirituals...

Excursió a Platja d'Aro

El cap de setmana del 9, 10 i 11 de febrer, es va organitzar una sortida de Carnaval a Platja d'Aro. Durant el cap de setmana es van organitzar diverses activitats culturals i d'entreteniment.

Taller estimulació

El dimecres 14 de febrer es va organitzar un taller d'estimulació cognitiva entre 2/4 d'11 del matí i les 12 del migdia a càrrec de l'Àrea de Serveis Socials del Consell Comarcal del Segrià.

Coca i xocolata a la Llar de Jubilats per Santa Agueda

FEM HISTÒRIA, TOT CONEIXENT LA PREHISTÒRIA?

Escola Els Til·lers

Els alumnes de Cicle Mitjà de l'escola els Til·lers d'Artesa de Lleida, durant el primer trimestre s'han endinsat a portar a terme una situació d'aprenentatge relacionada amb la prehistòria. Molt entusiasmats han anat descobrint aspectes rellevants d'aquella època a partir d'activitats vivencials, manipulatives i de descoberta.

Han descobert el procés d'hominització, i han esbrinat com l'espècie humana ha anat evolucionant; inclús han construït aquests amb plastilina, i han identificat els seus trets més importants. També, han après les diferents etapes de la prehistòria i alguns dels seus esdeveniments més importants, com les pintures rupestres o la ceràmica, les quals han treballat de manera manipulativa, tot creant les seves pròpies pintures i figures de ceràmica.

Finalment, com a cloenda del projecte, el Josep Gallart, membre de la revista "La Femosa", ens ha visitat a l'escola per explicar-nos una troballa de pintures rupestres en una balma del Set al terme d'Alfés. A més, hem anat d'excursió a la Roca del Moro del Cogul, per veure en directe pintures rupestres de l'època i esbrinar més aspectes i curiositats d'aquella fantàstica època.

DE LA DECEPCIÓ A LA JOIA PROFUNDA VIVÈNCIA PASQUAL (LLUC 24, 13-35)

Parròquia d'Artesa de Lleida

Els deixebles d'Emaús reproduïen la vida de moltes persones. Dos homes s'havien fet deixebles de Jesús. Els va atreure el seu missatge i van començar il·lusionats. Però, de sobte, tot s'enfosqueix. Jesús és perseguit i executat en una creu. Ells no entenen res de res.

I llavors, fan el pitjor que podien fer: canviar radicalment de direcció, abandonar, allunyar-se. I ve la reacció lògica: la tristesa. Es comprèn, perquè lluny de Jesús, no hi ha alegria ni esperança.

Però Jesús, que els estima massa per deixar-los abandonats, se'ls fa trobadís. Ells no en són conscients, però de fet Jesús camina al seu costat. No estan sols. Tampoc nosaltres no estem mai sols. Jesús sempre és el nostre company de camí. En som conscients?

Jesús s'interessa pel seu problema i ells li confessen la seva decepció: «Nosaltres esperàvem...» Quantes vegades en la vida també ens passa això Nosaltres esperàvem... que si els fills, que si el nostre matrimoni, la meua comunitat, la feina, la salut... Però les coses no han anat com desitjàvem. I llavors potser també ens enfonsem com aquells deixebles. Es coherent això amb la nostra fe?

Però en el moment que Jesús els va interpretant les Escriptures, aquells deixebles comencen a entendre-ho. Ja deien els Profetes que passaria el que ha passat. Però ells no ho veuen clar fins que no els ho explica Jesús. Igualment ens quedaran fosques moltes coses de la nostra vida, si no escoltem la seva veu.

Si l' escoltem, en canvi, també passarem de la decepció a l'esperança. La realitat serà la mateixa: res de la nostra vida no haurà canviat externament. Però nosaltres sí que haurem canviat: tot ho veurem amb la llum de Jesús ressuscitat, una llum que porta esperança i ganes de viure.

Sobretot, si sabem dir-li, com aquells deixebles: «Queda't amb nosaltres que ja es fa tard, i el dia ha començat a declinar». Una bona petició per al temps pasqual.

AROMES

Assumpció Cornadó

*Dins el calaix dels records
hi reposen les aromes
de la meua infantesa.
Aromes de tardor,
de terra mullada,
de raïm moscatell,
de codonyat i roja magrana,
de llapis nou, uniforme i bata
recent planxada.
Aromes d'hivern, de nits glaçades,
de roba assecada al foc,
de brou fumejant entre les brases,
de cafè recent colat,
d'olives recent trencades,
de molsa del portal,
de torró i massapà.*

*Olors de primavera, de farigola
i herbabona, de perfums de roses,
clavells i assutzenes,
nards i gessamins
i d'encens de Setmana Santa.
Aromes d'estiu, de blat i palla,
de torreta recent regada,
de mores madures,
de la frescor dels càntrics,
i del sabó fet a casa.
Perquè les olors formen
una part molt important
de la nostra memòria,
perquè una simple fragància,
és capaç de fer-nos reviure tot un món
que creiem o teníem oblidat.*

EXPLORANT "LA VIDA EN EMERGÈNCIA" DE JUAN ZAMORA: UNA EXPERIÈNCIA INOBLIDABLE PER ALS NOSTRES JUBILATS

Ricard García Cardet

El passat divendres 23 de febrer, el grup de jubilats del Telecentre es va submergir en el fascinant món de l'artista madrileny Juan Zamora a la seva darrera exposició titulada "La Vida en Emergència". Aquesta trobada artística va ser possible gràcies a la Fundació Sorigué i va deixar una empremta inesborrable als nostres cors, i estem emocionats de compartir l'experiència meravellosa que vam tenir.

Des del moment en què vam creuar les portes de l'exposició, vam ser rebuts amb molta amabilitat per la Lúdia que ens va guiar de manera impecable per l'exposició. Un desplegament visual i captivador que revelava la mestria de Zamora en la seva obra. Les seves obres, impregnades d'emocions i colors vibrants, exploren la complexitat de la vida en temps de crisi, porten els espectadors a reflexionar sobre l'existència i la resiliència humana.

El que més ens va impressionar va ser l'habilitat de Zamora per transmetre profunditat i significat a través de les seves obres. Cada peça explicava una història única i evocava una varietat d'emocions. Des de la melangia fins a l'esperança, vam experimentar un viatge emocional que va enriquir les nostres ànimes i ens va deixar amb

una profunda apreciació per l'art contemporani. La visita guiada, dirigida per la Lúdia, coneixedora de l'obra de Zamora, va afegir un valor inestimable a la nostra experiència. Les seves explicacions detallades ens van permetre entendre millor el context i la inspiració darrere de cada creació, tot enriquant encara més la nostra connexió amb les obres.

El més destacat de la tarda va ser, sense cap mena de dubte, la joia i la camaraderia compartida entre nosaltres, els jubilats. L'exposició va proporcionar un espai per a la reflexió, la conversa i l'apreciació mútua. Va ser un recordatori que l'art té el poder de reunir les persones, independentment de la seva edat.

En resum, "La Vida en Emergència" de Juan Zamora no només va complir, sinó que va superar les nostres expectatives. La qualitat artística, la narrativa emocional i l'atmosfera acollidora van fer d'aquesta visita guiada una experiència inoblidable per al nostre grup de jubilats. Agraïm a la Fundació Sorigué per compartir el seu espai expositiu i per brindar-nos l'oportunitat de submergir-nos en el fascinant univers artístic de Juan Zamora.

DOMUS DOMINI

Fires i mercats

Miquel Carrera Castellví

Aprofitant el llarg pont de començament de desembre vam sortir a estrenar la targeta daurada de la Renfe, i comprovar com funciona la llarga distància al país veí, arribant-nos fins Béziers. A banda de la riquesa històrica de la ciutat, hi vam trobar un parc de Nadal, que combinava un paradís congelat de cartró pedra i uns jocs de llums i aigua. La part del cartró pedra, amb rens i més rens nadalencs em va embafar, ho reconec. La part dels jocs de l'aigua, remirant ara les fotografies fetes, si bé s'hi veu tota la perspectiva d'una làmina d'aigua i les llums de colors, l'estol celestial d'angelets que s'hi veuen ... també m'esgotà. I d'aquells dies del rodar francès em vaig assabentar d'una altra fira de nadal amb overbooking clamorós.

A Barcarès, prop de Perpinyà, exploten pel broc gros això del Nadal, i en fan una fira que ja s'obre la tercera setmana de novembre; es veu que en al pont de desembre no hi cabia ni una agulla.

Volia parlar avui d'aquests esdeveniments, de les fires i mercats que des de l'Edat Mitjana ja han estat un element cabdal pels negocis al món rural, on s'hi trobaven compres, vendes, tractes, contractes, liquidacions i moltíssimes més transaccions i relacions entre la població.

I aprofito també l'escrit pensant que a les poques setmanes d'haver llegit aquestes ratlles tenim prop de casa un altre exemple de fira ancestral i al carrer: per Sant Josep i a Mollerussa. Jo de petit sempre havia crescut amb la idea que la fira, el concepte bàsic de gran mostra de tot, era la del setembre i a Lleida, amb la gran variabilitat de productes ben llampants que s'hi oferien. Ja va ser amb la joventut i per coses dels estudis que vaig anar descobrint la fira de Sant Josep, tota al carrer i quasi sense gaire estructura, omplint crec recordar els carrers a banda i banda del canal, que allí és en realitat la tercera sèquia del canal. Potser llavors vaig descobrir el potencial

econòmic que es mou en aquelles terres, amb la percepció que s'hi feien tractes importants, que s'hi reunia el bo i millor de cada casa, i que Mollerussa ja no era només famosa per la discoteca aquella de Golmés. Arribarà doncs el 19 de març, i molta gent potser visiti aquells carrers; no crec que hi vagi, però recordo ara amb nostàlgia com a casa s'hi va anar no fa més de 5 anys per firar no se quin estri que necessitàvem.

Llegint una mica sobre la història de les fires, he après que a banda de la importància ja dita del seu naixement documentat a l'Edat Mitjana, els estudiosos en destaquen tres períodes en la seva evolució: l'etapa medieval, les fires de camp i les

fires més ciutadanes a partir del s XX. I llegint més he trobat els noms de fires que ressonen des de l'antigor com la fira d'Organyà, la fira de Salàs de Pallars i la fira de Verdú. Eren fires de camp importants degut a la compra i venda d'animals de tir i treball, sobretot mules. Com ha canviat el món, eh!

Avui aquestes fires, si bé continuen, ja no firen

animals de pota rodona i s'han anat reinventant, en part per no perdre el costum i l'anomenada de la població i en part per constituir un motiu més de visita a aquestes poblacions. Així a Organyà es veu que celebren la Fira del Llibre del Pirineu, a Salàs és famosa la Fira d'Artistes tot aprofitant els espais que servien per guardar el bestiar de la fira, i a Verdú amb l'expansió del vi, tenen al setembre la Fira de la Verema i el Vi. Així que no queda poble que no tingui la seva fira, de vegades com més estrafolària millor. I podem trobar fires de bandolers, fires de traguers, fires de la tòfona, fira de la perdiu, fira dels oficis, fira de l'avet, fira de les carabasses gegants, fira del ferro, fira de fils, fira de cireres i un llarg etcètera.

Sovint, si vull preparar una sortida per la gent propera, agafo el diari Ara i miro ja el divendres les propostes de cap de setmana que sovint ofer-

ten, i d'entre deu propostes no és estrany trobar una proposta que convidi a sortir a un poble i rodar per una fira i trobar potser alguna cosa curiosa, digna almenys d'una foto amb el mòbil. Curiosament en aquest cap de setmana que escric això, no s'hi menciona cap fira al diari, però sí una gran proposta de festivals i propostes de sortir i fer cultura. Ja ho veieu, no hi ha excusa per quedar-se a casa.

Acostumo a acabar amb alguna proposta de visita, però avui canviaré i proposaré dues cançons,

dues que parlen de mercats i pagesos, allò que dèiem abans de les fires de camp. La primera és Cançó de Pagès, Loquillo y los Trogloditas cantant en català!!!! La segona és la mateixa cançó, cantada ara pel grup dels qui van ser, sembla que realment, els autors de l'obra: Cançó de Pagès i Strombers.

Tingueu unes bones sortides, acompanyades de bona música.

CRIDA A LA PAGESIA

Nèstor Serra Domènech

Coordinador comarcal d'Unió de Pagesos al Segrià

Els últims dies la pagesia de diferents països d'Europa ha sortit al carrer de forma massiva i espontània per protestar per les polítiques agràries de la Comissió Europea. Els pagesos i pageses catalans també tenim la pressió de les polítiques d'excés de burocratització: Declaració Única de Conreu, Declaració Anual de Nitrogen, Sistema Integral de Gestió d'Explotacions, Quadern Integral d'Explotació... Obligacions que es van sumant i ens faran parar bojós. I la gestió de la creixent burocràcia no va acompanyada d'un increment dels preus dels fruits que treiem de la terra i de les nostres granges i, en canvi, sí d'un augment dels costos de producció. Per això demanem que es faci complir la Llei de la cadena alimentària i que el ministeri publiqui els criteris per determinar els costos de producció i es faci evident que cal que cobrem per sobre d'aquests.

Per acabar-ho d'adobar, la Unió Europea firma acords amb països tercers perquè puguin exportar productes primaris cap aquí sense complir les nostres obligacions, sols han de passar uns petits controls, duanes de residus. Per tot plegat, Unió d'Unions, coordinadora estatal a la qual pertany Unió de Pagesos, des d'abans que els pagesos francesos sortissin a les carreteres, té preparades les mobilitzacions a tot l'estat: el 13 de febrer, Unió de Pagesos, al port de Tarragona, La Unió de Llaureadors, al port de Castelló i els companys de Cantàbria, al port de Santander. El 21 de febrer, a Madrid, totes les unions de l'organització confederal portem les nostres reivindicacions davant del Ministeri d'Agricultura.

Ara bé, els últims dies han sorgit grups de Whatsapp que promouen mobilitzacions, seguint l'estela de França, que al principi no feien bona pinta, pel contingut i per alguns administradors pròxims

a l'extrema dreta. Tinc clar que la majoria dels integrants d'aquests grups són pagesos com jo i, com a la societat, en qualsevol grup social hi ha diversos pensaments. A Unió de Pagesos vam tenir un debat per tot això, per si havíem de donar suport al moviment del 6 de febrer i, després d'escoltar els nostres afiliats en òrgans i assemblees democràtiques, vam decidir de donar-hi suport, segons la participació que volia tenir cada territori en dates i formes.

Aquest sindicat treballa per a la pagesia i ramaderia, com ho vam fer fa un any amb la mobilització contra la prohibició de la crema de les restes vegetals, per demanar finançament a l'Institut Català de Finances i, per descomptat, per exigir una gestió eficient davant la sequera; per aquesta darrera reivindicació vam fer-nos sentir a Lleida, Saragossa i una tracturada fins a Madrid! Tot això, ho vam fer sense el suport de cap dels altres sindicats. Per això, hem trencat el cor escoltar de segons qui que Unió de Pagesos no fa res. Gent mal informada, és clar, o mal intencionada. Alguns d'aquests tenen una cadira als òrgans consultius de l'Estat amb els tres sindicats estatals privilegiats pel Ministeri. D'altra banda, aquells que, genuïnament, volen lluitar per la pagesia i són veus crítiques amb nosaltres, els diria que ens ajudin activament a arribar a ells. Segur que compartim el cor calent. Tindrem el cap fred per escoltar-los.

Visca la terra!

LA REREGUARDA A ARTESA DE LLEIDA (1936-1939)

Josefina París Mor

MOBILITZACIÓ, RECLUTAMENT I INSTRUCCIÓ DE LLEVES

Després del cop d'Estat, a Catalunya els partits polítics van organitzar unes forces militars formades per milicians voluntaris per tal d'oposar-se als militars insurrectes i anar a lluitar al front per defensar la República. Més en aquest projecte no hi havia unitat d'acció, mentre uns creien en la necessitat d'organitzar un estat fort que guanyés la guerra, els altres més radicals, com CNT-FAI, pensaven que s'havia de dur a terme la revolució que portaria el poble a la victòria.

De Barcelona sortien columnes de milicians que es dirigien al front d'Aragó: els Aguiluchos de la FAI, en Durruti, la columna de Macià i Companys,... i pel camí s'hi anava agregant gent voluntària per anar a lluitar contra els insurrectes. Sabem, com ja he dit anteriorment, que alguns joves d'Artesa es van incorporar a la columna del POUM al seu pas per Lleida.

El Govern de la República el 9 d'octubre de 1936 va crear l'Exèrcit Popular de la República a partir d'elements de l'exèrcit espanyol que es mantingueren lleials després del cop d'Estat del 18 de juliol. L'any 1937 tots els espanyols que tenien 20 anys havien d'inscriure's en els llistats municipals on residien. Posteriorment ingressaven en caixes de reemplaçament fins que s'ordenava la seva organització i s'assignava destinació i cos, atenent les condicions físiques i les aptituds professionals dels cridats a files.

Totes aquestes operacions es duïen a terme als Centres de Reclutament, Mobilització i Instrucció (CRIM), tots ells ubicats a les capitals provincials, menys els de Lleida que foren traslladats a Manresa, un cop la ciutat passà a mans nacionals. Als centres de reclutament calia que els reclutes hi anessin amb una manta, un bon calçat, plat i coberts.

Segons el testimoni de Ramon París Drudis, un dels joves reclutes d'Artesa que va morir al front, en una carta escrita a la família el dia 5 d'abril de 1938, explica el recorregut que junt amb onze reclutes més d'Artesa havien fet fins arribar a la caserna del CRIM de Manresa. Allí van estar aquarterats durant tres setmanes on se'ls va ensenyar la instrucció i després se'ls va assignar la destinació per anar al front.

"... Padre cuando marché de Mollerusa hasta ahora hemos hecho mucho camino i ahora le quiero explicar mi viaje, de Mollerusa salimos a pie hasta Cervera, de allí cogimos el tren y fuimos a parar a Manresa; allí estuvimos tres semanas aprendiendo la instrucción..."

Alguns soldats supervivents que havien passat per aquests centres de reclutament expliquen que la instrucció que allí rebien era mínima; en alguns casos tant sols se'ls ensenyava a carregar el fusell. No hi havia temps per res més...

Al llarg de la guerra civil (1936-1939) van ser cridats a files tots els homes nascuts entre 1901 i 1921 pertanyents a les lleves dels anys 1922 al 1942.

Durant aquest període de temps els pobles i ciutats del país anaven quedant buits dels seus homes joves que eren la força de treball de la seua economia.

LES VÍCTIMES MORTALS D'ARTESA DURANT LA GUERRA CIVIL (1936-1939)

Al llarg de la guerra civil a Artesa hi van haver vint-i-tres víctimes mortals, totes elles eren homes i persones joves. Sabem que unes van morir durant la revolució anarquista a començament de la insurrecció de l'any 1936; les altres moriren al front i camps de batalla durant els anys 1937-1938; i les últimes víctimes foren les ocasionades per la repressió franquista de l'any 1939 quan la guerra ja s'havia donat per acabada.

Quan intentem conèixer i posar nom a les víctimes de la guerra aquestes, encara avui, són difícils de quantificar perquè les investigacions realitzades fins ara demostren que un alt percentatge de morts i desapareguts no han deixat rastre ni tampoc consten en cap registre dels nostres arxius.

Per poder comptabilitzar aquestes víctimes hem de remetre'ns a la memòria col·lectiva i a algunes dades trobades en diversos llibres, articles, documents, cartes, fosses,... per poder fer un relat més o menys fiable.

LES VÍCTIMES DE LA REVOLUCIÓ ANARQUISTA

La Revolució Anarquista de l'any 1936 a Artesa es va saldar amb quatre víctimes mortals.

PUYOL REÑÉ, Francesc

PUYOL REÑÉ, Tomàs

Els dos germans, fills de cal Carreter vivien al carrer del Castell d'Artesa. Aquesta família era una de les cases més riques del poble, gent de dretes i militants de la Falange. Poc després de l'aixecament Nacional els dos germans foren detinguts per les forces revolucionaries del poble, empresonats, jutjats pel Tribunal Popular de Lleida i finalment executats al cementiri de Lleida.

ROS NADAL, Josep. Fill de cal Lleganya, una família del poble que vivia al carrer Nou d'Artesa.

El germà Claretjà Josep Ros Nadal quan va esclatar la guerra tenia una edat avançada, estava cec i malalt. Feia uns dies que vivia reclòs a l'Hospital de Cervera junt amb altres germans Claretians convalescents. En aquest centre sanitari foren detinguts onze religiosos per un petit grup d'anarquistes revoltats que els van dir de portar-los a un sanatori més allunyat perquè allí estarien més segurs.

Quan van arribar al carrer un camió els esperava, els van fer muntar al vehicle i els conduïren al cementiri de Cervera on tots ells foren afusellats. Entre les víctimes estava el germà Josep ROS NADAL d'Artesa de Lleida.

DE SANGENÍS BERTRAN, Casimir.

Era un advocat carlí i diputat a Corts de Lleida que havia heretat les propietats de cal Bosch d'Artesa de Lleida. Va ser detingut al juliol de 1936 i jutjat pel Tribunal Popular de Lleida que el condemnà a pena de mort. Fou afusellat al cementiri de Lleida.

LES VÍCTIMES ALS FRONTS DE GUERRA 1937-1938

Els joves d'Artesa morts o desapareguts als fronts de guerra van sumar un total de disset víctimes mortals.

BELL-LLOCH VILALTA, Emili. Era un fill de cal León i vivia al carrer del Fossar Vell d'Artesa

BESORA MIR, Pere. Era fill d'un cabaler de cal Fart que vivia al carrer de la Bassa d'Artesa

BONASTRA COSTAFREDA, Loreto. Era un germà de la Serafina que vivia al carrer de la Victòria d'Artesa

BONET PARIS, Delfí

BONET PARIS, Marín

BONET PARIS, Ramon

Eren tres germans de cal Tres que vivien al carrer del Castell d'Artesa

COSTAFREDA DOMENECH, Enric. Era fill d'un cabaler de cal Manyana i d'una filla de cal Sabater d'Artesa

FALGUERA OLOMÍ, Ramon. Era fill de cal Pablo que vivia al carrer Nou d'Artesa

MIR PUIG, Josep

MIR PUIG, Ramon

Eren dos germans de ca la Bàrbara que vivien al carrer Mestre Ginera d'Artesa

NADAL VISA, Joan. Era fill de cal Batllet, una família que vivia al carrer Nou d'Artesa

ORÍOL FALCÓ, Antoni

ORÍOL FALCÓ, Josep

Eren dos germans que vivien a la casella del canal, eren fills del canaler d'Artesa

ORÓ AIXUT, Josep. Era fill de cal Ton de l'Assumpta que vivia al carrer de la Vileta d'Artesa

ORÓ CASTILLO, Eusebi. Era fill de cal Ros que vivia al carrer Nou d'Artesa

ORÓ ORÓ, Artur. Era fill de cal Morrut que vivia al carrer Nou d'Artesa

PARIS DRUDIS, Ramon. Era fill de cal Cassigall que vivia al carrer del Mestre Ginera

LES VÍCTIMES DEL FRANQUISME 1939

Al nostre poble la repressió franquista es va cobrar dues víctimes més, dos antics membres del Comitè Local Antifeixista d'Artesa. Acabada la guerra, els van detenir, empresonar i jutjar per un Consell de guerra, el qual els va condemnar a pena de mort. Finalment tots dos foren executats al cementiri de Lleida.

GARRÓS BERENGUER, Antonio. Vivia a cal Petit, una casa al carrer Castell d'Artesa

ORÓ CASTILLO, Josep. Era de cal Ros, una família que vivia al carrer Nou d'Artesa

LA MEMÒRIA HISTÒRICA

La Memòria Històrica és un concepte historiogràfic i també un esforç de les societats per tal de recuperar part de la Història del nostre passat més recent. L'any 2007, el Govern d'Espanya, durant la presidència de José Luis Zapatero, es va aprovar la Llei de la Memòria Històrica per tal de reconèixer els drets a favor dels qui van patir persecució o violència durant la Guerra Civil (1936-1939) i la Dictadura franquista. (Ley de la Memoria Historica 52/2007 de 26 de Diciembre)

Després de vuitanta cinc anys d'haver finalitzat la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) moltes famílies encara avui desconeixen on paren els seus éssers estimats morts o desapareguts durant aquest conflicte bèl·lic. Aquestes víctimes s'han convertit en persones anònimes, sense rostre, sense memòria i quan la família més pròxima desapareix, ningú els recorda i queden tots a l'oblit.

La Memòria històrica ajuda a restituir els noms i les petjades d'aquestes persones, víctimes del moment històric que els va tocar viure. Si a les coses no se'ls posa nom desapareixen, com si mai no haguessin existit.

Recordar és un dret i per molts és un deure per poder perdonar i tancar les ferides obertes. La recuperació de la memòria permet que aquells que s'han sentit víctimes, sense poder reclamar o reivindicar la seua història, puguin assumir un paper actiu en la revaloració de la història col·lectiva.

Avui molts pobles i ciutats han construït espais memorials per recordar les vides de tots aquells joves morts als fronts de guerra i també a les persones injustament assassinades per la barbàrie d'unes ideologies totalitàries que van estendre el terror més enllà de la guerra.

El president de la República, Manuel Azaña, va deixar escrit: "En una guerra civil no se triunfa contra un contrari, aunque este sea un delincuente; por muchos miles de uno y otro lado que se maten, siempre quedaran los suficientes de las dos tendencias para que se les plantease el problema de si es posible o no seguir viviendo juntos".

Aquest article tanca una sèrie d'apunts històrics que he anat publicant, al llarg de tres anys, en aquesta revista cultural de La Femosa. Són relats sobre els quasi tres anys de Guerra Civil (1936-1939) viscuts a la rereguarda del poble d'Artesa de Lleida.

Tots aquests trossets d'Història són estudis d'investigació inèdits basats en documentació d'arxius, treballs de recerca, cartes familiars, monografies sobre fronts de guerra, vivències personals, memòria històrica,... que intenten donar llum a una etapa dura i dramàtica del poble que molta gent, encara avui, no li agrada recordar.

ARREPLEGADORS DE LA PALLA I ESCAMPADORS DE LA FARINA. COSA DE VALENCIANS?

Pau Marqués Bisquert

Quaranta anys de política autonòmica sense un espai polític propi. Hi ha la voluntat de crear-lo? El resultat: un territori desvertebrat i una identitat sempre discutida. La valencianitat ben entesa amaga discretament el catalanisme o alimenta desvergonyida l'anticatalanisme. Una vitalitat econòmica i cultural que no es tradueix en pes polític: arreplegadors de la palla i escampadors de la farina.

El País Valencià, avantguarda. 1937

En les **últimes eleccions** autonòmiques, circulava un manifest de recolzament amb l'ambició màxima de repetir el govern del *Botànic*, un tripartit dirigit pel PSOE. Estratègicament, els «nacionalistes» de Compromís no van forçar eleccions en una data fora de les autonòmiques i municipals estatals. Estratègia electoral; de qui? Com a resultat, la societat valenciana continua sense un escenari electoral propi; ací es vota el que diu la tele, el mateix que a Madrid. Bo, si exceptuem un tímid valencianisme, temorenc que l'acusen de catalanista i que no es mou fora de l'òrbita de «l'esquerra»; incapaços de pensar una fórmula que evite que VOX, la dreta més extrema i antivalenciana forme part del govern valencià. *Un grafiti és sempre una provocació: El PSOE és tan d'esquerreres com republicà. Igual com MÉS COMPROMÍS, que és tan nacionalista com el PSOE.*

Mentrestant la **construcció d'una consciència nacional** resta pendent. No som l'Aragó, històricament vinculat als PPCC i ara punta de llança de l'espanyolisme. I ens diferenciem de Múrcia perquè tenim una llengua pròpia, amb la boca petita. Els valencians i mallorquins seguim jugant a la política «dels altres», alimentant una oferta electoral d'obediències degudes o favors pagats.

En el pecat hi ha la penitència:

L'estructura autonòmica de l'estat del tardofranquisme que ens hem cregut. Un professor de política comentava en classe que els veritables pactes polí-

tics no s'escriuen. Segons ell, el Règim tenia previst donar autonomia només al País Basc. Però no van pensar a escapçar la nació basca: els mateixos partits que es presenten a Euskadi ho fan també a Navarra. Un èxit d'aquest model és un alcalde de Bildu a Pamplona. En la Catalunya autonòmica s'asseguraren de no repetir el cas basconavarres. Finalment es van traure de la màniga «*El café para todos*». Amb la jugada de fer «Madrid» una autonomia amb el pes i beneficis de la capitalitat de l'Estat s'asseguraven, a més, un contrapoder econòmic potent per frenar les autonomies díscles. L'autonomia de Catalunya seria regional i només possible amb un País Valencià distanciat. Potenciar l'anticatalanisme com una forma d'afirmació valencianista no era altra cosa que una maniobra d'afecció a l'espanyolisme. «Per a ofrenar noves glòries a Espanya» diu un vers del poema que dona música a l'himne regional, oficialitzat per Primo de Ribera (1925) i acceptat pel règim de la Transició (1984) amb un govern del PSOE. Poca broma, doncs.

El finançament i el dret civil valencià. Tothom coincideix que el País Valencià és l'autonomia pitjor finançada de tot l'estat, dreta i esquerra, nacionalistes o no. Per tirar d'avant s'ha de recórrer a concessions extraordinàries. La història de sempre: demana i seràs una panxa agraïda. I això ja ve del s. XVI, quan l'expulsió dels moriscos arruïna una aristocràcia valenciana que de llavors ençà ha pensat més en el favors de la cort que en la força pròpia o el pes del seus drets. El mateix passa amb la recuperació del dret civil valencià. Ara que parlen de petits retocs de la Constitució diuen que això, ara no toca. I això que en l'actual legislatura cada vot compta, o no, si els de *Més Compromís* s'han compromés amb l'esquerra espanyola de Sumar.

Joventut Valencianista. 1915

No hi ha societat amb una identitat discutida, qüestió de noms.

a) País Valencià contra Regne de València. I la solució salomònica que va triomfar; «**Comunitat Valenciana**», una imbecil·litat, segons l'autor que la proposà, el polític Emilio Attard. L'única denominació aprovada per les Corts Valencianes (2013) del PP, a la qual ha anat cedint tothom. I que s'ha convertit en excusa per perseguir-ne qualsevol altra. Som l'única comunitat autònoma que no té un nom propi, sinó un adjectiu, perquè al darre-re es dilueix administrativament en províncies la voluntat d'un territori compacte.

b) Dir-li Valencià a la llengua no era una cessió al particularisme, sinó una trampa per evitar el mapa d'una llengua. Ambigüitat que intentà matisar l'Acadèmia Valenciana de la Llengua» (1998).

Un estatut mal lligat. En la República, el projecte d'estatut no arriba a quallar degut a la guerra. Amb el Règim del 78, el País Valencià arriba, de nou, tard a l'autonomia. L'estatut fou aprovat després del Cop d'Estat de 1981, quan el Règim reconduïa el tema autonòmic. Així, doncs, va ser aprovat per l'art. 143 de la Constitució i no per la via de l'article 151, com s'havia proposat inicialment. Res de referèndum. Es canviava, a més, la quatribarrada per la senyera coronada, amb franja blava, i s'adoptà el nom de Comunitat Valenciana. Amb aquesta jugada s'atiava l'anticatalanisme, que mantenia la burgesia valenciana lligada als destins de l'espanyola; alhora que incloïa un règim electoral propi que retardava l'accés del nacionalisme valencià que quedaria electoralment subsidiari de l'esquerra espanyola.

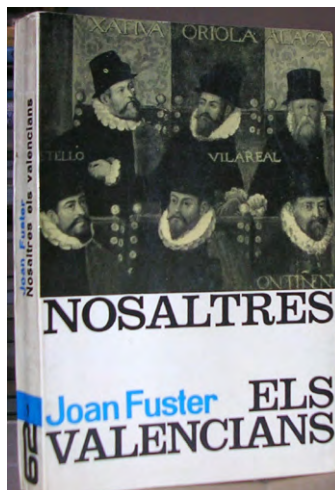

Esquerra valenciana. 1936

Un sistema electoral particular que replega intencionadament l'estatut. Fixa l'accés al parlament valencià amb un 5% de tot el territori, no com el 3% per circumscripció d'altres autonomies. D'aquí que l'ac-

cés dels nacionalistes al parlament valencià arribarà amb 24 anys de retard !!, si exceptuem el 1987 quan entren en coalició amb EU.

El nacionalisme fusterià desperta la consciència nacional dels valencians i és la base ideològica del nacionalisme valencià actual, perdut entre matisacions estratègiques. L'afirmació de Fuster «el País Valencià serà d'esquerres o no serà», constata la defecció de la burgesia nacional valenciana, alhora que exhortava els partits d'esquerra a reivindicar la consciència de país.

Nosaltres els valencians

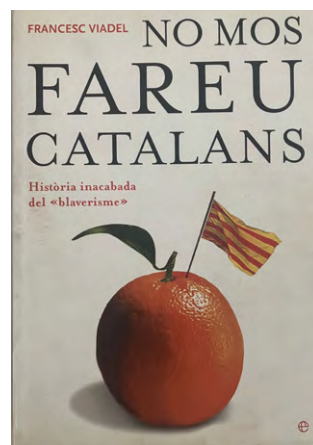
haurien d'aigualir el seu discurs nacionalista, ergo catalanista. I com era l'única opció de país, havien de ser d'esquerres i acusats de ser de dretes per nacionalismes. El tema de la llengua n'és un símptoma evident; si fas servir el català de manera persistent, segur que ets d'esquerres i a més catalanista, en el sentit més negatiu i pervers del terme.

L'anticatalanisme que quallà en el partit *Unió Valenciana* (1982-2011), partit populista i de dretes, permetia l'esquerra espanyola fragmentar, sense èxit, la dreta. Era alhora una bona excusa de l'esquerra espanyola per distanciar-se d'un nacionalisme massa catalanista. I si aquests, els naciona-

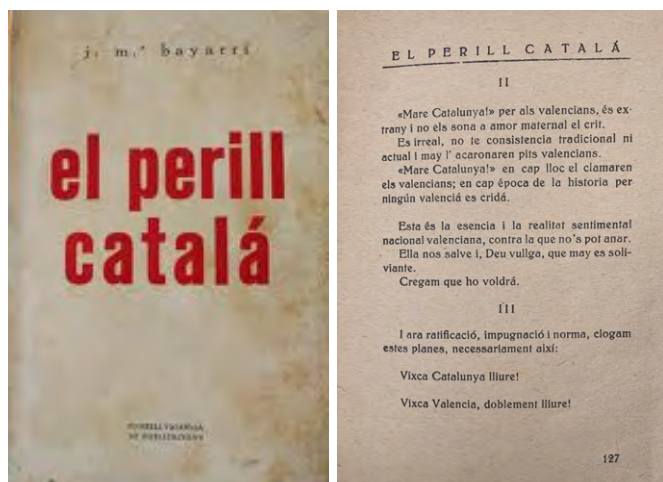
listes, volien tocar poder

haurien d'aigualir el seu discurs nacionalista, ergo catalanista. I com era l'única opció de país, havien de ser d'esquerres i acusats de ser de dretes per nacionalismes. El tema de la llengua n'és un símptoma evident; si fas servir el català de manera persistent, segur que ets d'esquerres i a més catalanista, en el sentit més negatiu i pervers del terme.

La batalla de València (1977 i 1982) és un període convuls de pressions polítiques i violentes per derrocar l'esquerra que havia adoptat postures autonomistes. Els PSPV és dilueix dins el PSOE (1978) i acaba cedint. L'agitació i la violència al carrer determinaren en bona part les negociacions que mantien les forces polítiques valencianes per a redactar l'Estatut d'Autonomia del País Valencià. Un escenari ideal per bastir un model regionalista i tallar de soca-rel qualsevol ambició catalanista. Feu una ullada a la Vikipèdia.

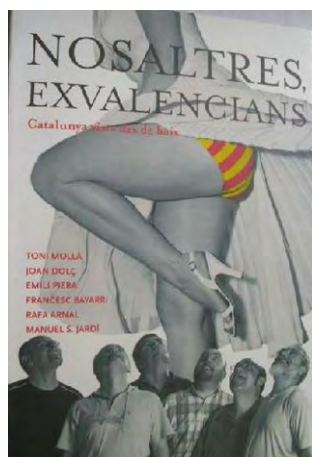

No mos fareu catalans. 2005

El perill català. 1931

Els mitjans de comunicació. Es manté l'estructura provincial de la premsa del Movimiento, «Información» Alacant, Levante (l'antic Mercantil Valenciano) València i «Mediterráneo» Castelló. Intents de fer una premsa alternativa han fracassat; i en català, impensable. Des de fa deu anys hi ha *La Veu del País Valencià*, diari digital. La ràdio no millora: alguna emissora local, parcialment, fa servir el català. I l'única en la llengua del país és la lligada a Radiotelevisió Valenciana, amb una emissora única, nivell de llengua pobre i un enfocament espanyol, culturalista o folklòric; amb algunes excepcions. En la TV, el mateix. TV3 arribà al PV entre 1985-2011, per iniciativa privada i fins que va ser prohibida. Canal 9 (la RTVV valenciana) hi conviu (1989-2011) amb episodis ridículs, com amagar el senyal de TV3 quan hi havia partit de futbol. El contingut lingüístic i comunicatiu eren controlats, paraules prohibides, censura de notícies, programes d'altres TV autonòmiques en castellà, presentadors en castellà. El 2013 tanquen Canal Nou, i estem 5 anys sense mitjans públics valencians. En 2018, torna la TV valenciana, ara À Punt. Hi governa l'esquerra, però TV3 no es recupera. Ah! d'IB3 de les Illes, jo no en sabria dir res, ni ningú al PV. Pensem-hi: les TV en català són ara restringides a l'àmbit autonòmic, com vol el Règim del 78.

Nosaltres exvalencians

En la premsa estatal, i molts àmbits que seria llarg de comptar, som territori castellà. Alguns diaris tenen suplementes en català, però en castellà per als valencians.

Les infraestructures. Les ciutats de València i Alacant

unides per Alta Velocitat amb Madrid, però no entre elles. I la connexió amb Barcelona, insuficient i cara: res de pensar en Alta Velocitat.

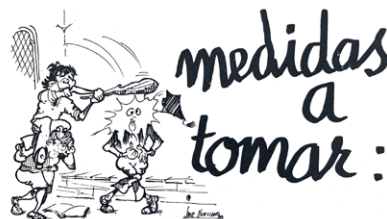
Qui dia passa, any empeny; quina indiferència feridora alimenta entre els valencians l'anticatalanisme de l'Estat espanyol? Clamem mentrestant per una llengua comuna sense nom ni mapa, i pensem que hem de ser salvats sense que ens trenquen la cara.

El govern valencià actual (PP-VOX) ho té clar, el seu país és Espanya, la cultura i el seu idioma, l'espanyol. Fins on hem arribat! Qualsevol altra manifestació és perseguible. Dir exemples seria una història de no acabar mai. Plorar, fer el ridícul, aguantar, resistir, somiar truites... el futur arribarà; ja veurem qui el farà seu.

Molt més podríem dir-te sobre les diferències entre la nostra llengua Valenciana i el català però creem que per a alertar-te al respecte es prou en lo exposat.

- Si tens dubtes o problemes dirigix-te a UNIO VALENCIANA.
- No importa que no sigues afiliat, si et preocupa València nos es prou.
- Si ton fill se nega a que li ensenyen català i es amenaçat de suspens o expulsio, ¿qué te conve saber?

L'estatut de la Comunitat Valenciana parla d'idioma valencià, lo que vol dir que si li ensenyen català es anticonstitucional.

- A) Si l'escola es publica:
- 1.ª Parlar en el tutor.
 - 2.ª Si no es prou, elevar protesta escrita al director i a l'associació de pares.
 - 3.ª Si encara no es suficient, elevar protesta escrita al Conseller d'Educació i fer-ho saber a UNIO VALENCIANA si ho creu oportu.

26

Manual escolar valencianista. Unió Valenciana, partit polític. 1983

Ens Uneix, una aventura política interessant que pot iniciar un canvi del mapa.

Com votarem a les europees? Capítol següent, perquè tot és inestable en un país convuls.

Primavera valenciana

ENTREVISTA A SUPERBÉ

La Redacció

La Femosa.- *L'Associació Superbé compleix enguany deu anys, com va nèixer? I per què?*

Superbé.- Va nèixer de la necessitat de regular activitats esportives per part d'un grup de companys i amics. Ja feia temps que un grup d'amics quedàvem per fer sortides, sobretot en bicicleta. A banda, part d'aquest equip humà teníem fills i filles i també quedàvem per fer caminades i pedalades amb els més menuts de casa. A aquestes propostes s'hi van anar afegint diferents persones del municipi i, davant l'interès i les ganes de fer activitats esportives, vam creure necessari crear una associació i regular, d'alguna manera, totes les propostes que se'ns acudien o ens proposaven gent del poble.

LF.- *Per què li vau posar aquest nom?*

S.- Un membre optimista d'aquesta colla, davant de qualsevol pregunta, tenia sempre en boca la fantàstica resposta: "Súper bé" i a poc a poc anàvem contagiant-nos d'aquesta resposta tan simple però alhora positiva. Quan vam haver de decidir un nom per a l'associació, irònicament vam pensar en aquesta expressió: "Super bé" i la ironia va passar a ser una possibilitat i al cap d'uns dies una realitat, però vam ajuntar aquests dos mots per tal de confeir una nova paraula que donés nom a la nostra associació "Superbé".

LF.- *Amb poques paraules, com definiríeu Superbé?*

S.- Una associació inclusiva, oberta, compromesa amb el poble, integradora, amb ganes de crear vincles i xarxes amb altres entitats, amb ganes de comprometre's amb la cultura esportiva, amb ganes de crear interès i generar activitats per fomentar la cultura esportiva entre els veïns i les veïnes del nostre municipi.

Els iniciadors de Superbé

LF. *Quins són els objectius de l'entitat?*

S.- Fomentar l'esport a nivell local sense ànim de lucre, de manera inclusiva, sigui quina sigui la condició d'aquell o aquella que en vulgui practicar.

- Generar un teixit i una xarxa esportiva a tots els nivells.

LF. *Com s'organitza o funciona Superbé? Presidència, Associats, junta, assemblea, quotes, ...*

S.- L'associació Superbé funcionava, fins al 2020 (l'any de la pandèmia) com qualsevol altra associació municipal: amb una junta jerarquizada per un president, amb la figura del secretari, tresorer, sots president i vocals i amb el pagament per part dels associats d'una quota simbòlica anual.

Després de la pandèmia ja vam prendre la decisió de no passar quotes, ja que les activitats que generàvem eren poques i al cap d'un any, després de veure que la nostra filosofia era dinamitzar activitats esportives, no només per als i per a les sòcies, també per a tothom que tingués ganes de fer-ne (sense cap tipus d'exclusió) vam idear una nova manera de funcionar pactada amb l'Ajuntament.

Pedalada inaugural presentació Superbé (30-03-2014)

Caminada SUPERBÉ

Ara som una mena de secció esportiva que penja de la regidoria d'esports municipal, com un annex. Aquest és el nostre primer any i ja veurem quina acaba sent la seva valoració

LF.- *Amb quants associat compta l'entitat?*

S.- Davant la nova gestió de l'entitat podem dir que ja no tenim associats, totes i tots els que participen d'alguna de les nostres activitats, formen part dels simpatitzants de Superbé. Hem canviat associat per simpatitzants.

LF.- *Com es finança l'entitat?*

S.- La nostra manera de fer sempre ha estat amb costos mínims. Actualment pràcticament tot el que fem és gratuït, i si fem alguna activitat amb cost econòmic mirem que sigui oberta a tot el poble per demanar ajuda a l'Ajuntament

LF.- *Quina mena d'activitats organitzeu?*

S.- Activitats sempre de caire esportiu, si podem amb fons social, cultural o ecològic i obertes a tothom que tingui ganes de fer esport i compartir bons moments.

LF.- *Quin tipus de despeses teniu? Com cobriu les despeses?*

S.- No tenim despeses recurrents, tan sols en algunes activitats concretes i com bé us hem dit, quan suposen un cost perquè no s'autoabasteixen, demanem col·laboració a l'Ajuntament; sempre amb el benentès que són activitats que reverteixen al teixit humà del nostre municipi i molts cops aporten molt més que les despeses que generen. Aporten valors com el compromís, la solidaritat, l'altruisme, l'esforç, el sentiment de pertinença, el bé comú...

LF.- *Rebeu ajuts d'altres institucions?*

S.- No, només contem amb l'ajuda del poble i l'ajuntament.

LF.- *Teniu seu social? On us reuniu?*

S.- Hem passat per molts estadis, des de reunir-nos en un magatzem, o en una casa, fins i tot en un bar o al carrer. Però actualment ho fem a l'Ajuntament.

LF.- *Quin és l'àmbit o espai d'acció de l'entitat?*

S.- Nosaltres, principalment, hem promogut activitats de bici, córrer i trekking, no obstant això hem procurat obrir nous horitzons i realitzar altres propostes com sortides a alta muntanya, gimcanes, esquí... Com que el nostre espai d'actuació és majoritàriament l'entorn proper del municipi i la voluntat és oferir activitats esportives de proximitat i el màxim d'inclusives, ens movem en aquests tres àmbits: bici, córrer i trekking.

LF.- *Com són les relacions amb altres entitats del poble?*

S.- Sempre han estat cordials i de col·laboració. Ens portem bé amb totes i intentem construir accions pel poble sempre que és possible.

LF.- *Quina creieu que ha estat l'acollida de Superbé al poble d'Artesa de Lleida?*

S.- Molt bona ja des dels inicis. El tarannà altruista, obert a tothom i incliusu creiem que ha creat petjada, ja s'estan començant a acostumar a la nostra manera de fer, i ens enorgulleix.

Caminada de La Marató

LF.- *D'aquests deu anys de funcionament de l'entitat teniu un record especial d'alguna activitat que heu organitzat?*

S.- Tenim molt bon record de la majoria d'activitats, des de les propostes més accessibles a tothom com les caminades culturals organitzades amb la Femosa, fins a les bicicletades o sortides nocturnes d'estiu amb família, però sens dubte hi ha una activitat que és la que ens ha fet i ens fa més populars i que ens ocupa més, que és la cursa i caminada solidària per la Marató de 3Cat.

Flama del Canigó

Aquesta activitat naix d'un projecte solidari d'un dels actuals membres de la junta que ens va donar l'oportunitat de fer-la créixer a tots els nivells fins a arribar al punt actual.

LF.- *Podríeu fer un balanç d'aquest deu anys de trajectòria de l'entitat?*

S.- El balanç creiem que és positiu, molt positiu, almenys des del nostre punt de vista. El nostre objectiu principal quan ens vam constituir no era altre que dinamitzar alguna activitat esportiva per tal de crear una mica de cultura d'esport. Tothom necessita moure's, a tothom li agrada formar part d'un grup humà, cada vegada tenim mons laborals més sedentaris i notàvem que al nostre municipi hi havia ganes de compartir activitat esportiva. I així va ser.

La nostra funció però, també ha estat d'oferir propostes obertes a tothom, des dels més menuts als més grans, passant pel públic familiar i de tant en tant, animant els més exigents a participar de propostes de més nivell, però sempre amb un caire poc competitiu, un caire més de gaudi i de teixir un sentiment de pertinença cap al grup.

LF.- *Quin programa teniu per celebrar els deu anys de vida de la vostra entitat?*

S.- Commemorem aquest aniversari organitzant deu activitats prou variades com perquè, en alguna

Actualitzant el marcador de La Marató de TV3

d'aquestes, tothom hi vegi l'oportunitat de participar. Són deu activitats repartides durant tot l'any, des de febrer fins al novembre. Activitats coorganitzades amb altres entitats o associacions del poble, activitats més lúdiques, altres més culturals, altres més de treball de camp, altres més exigents o de repte personals... però totes pensades per gaudir-les amb la gent del municipi que tingui ganes de fer esport i compartir bons moments.

1. Febrer. Sortida a la neu. Activitat coorganitzada amb l'AJALL. Sortida amb autocar a Boí Taüll per fer esquí de fons, excursions amb raqueta, senderisme per la muntanya o, simplement, per gaudir del paisatge d'alta muntanya.

Pedalada d'iniciació

2. Març. 10 hores de resistència non-stop, una activitat de resistència, concretament de 10 hores que es poden fer corrent, caminant o en bici amb dues modalitats d'acció:

a. Una "Patxanga" on l'objectiu és que el circuit estigui actiu, a poder ser, les deu hores, i on tothom pot caminar, córrer o fer bici l'estona que vulgui i en l'horari que vulgui.

b. Una "Race" on aquí l'objectiu sí que és aguantar les 10 hores caminant, corrent o anant en bici pel circuit. Aquesta modalitat es pot fer en parella, en equip o individualment.

3. Abril. Caminada cultural. Activitat coorganitzada amb la Femosa. Farem una sortida per la part de secà del nostre terme i descobrirem racons únics de gran valor històric, geogràfic i sobretot cultural.

4. Maig. Rafting. Activitat coorganitzada amb l'AJALL. Ens organitzarem en vehicles propis per fer un descens per les aigües braves dels rius del nostre Pirineu aprofitant el desglaç.

5. Juny. La Flama del Canigó. Un grup de ciclistes i probablement runners baixarem la flama des del-

Pujada al Coll d'Ares

Canigó fins al nostre municipi per poder gaudir de la llum i el simbolisme que això suposa.

6. Juliol. Cursa d'obstacles. Activitat programada dins dels actes de Festa Major, segurament el dissabte al matí. Es prepararà un circuit amb obstacles de tota mena per tal de ficar en evidència la destresa, força, condició física i enginy dels participants. Hi haurà dues franges horàries i un únic circuit adaptat, primer per a majors de 14 anys i després pels infants o el públic familiar.

7. Juliol. Mulla't per l'esclerosi. Una proposta refrescant i per una bona causa. La proposta que tenim en ment és dur a terme una activitat a la piscina del poble on tothom que en tingui ganes pugui venir a nadar tantes piscines com vulgui.

Revetlla de Sant Joan

8. Agost. Sortida d'alta muntanya. Organitzarem una sortida per fer una travessa o un cim d'alta muntanya, encara està per determinar, però el que sí sabem és que l'entorn serà idíl·lic i la companyia magnífica.

9. Setembre. Gimcana. Una proposta familiar i amb un caire cultural pel nostre entorn més proper.

10. Octubre. Plogging. Proposta novedosa i molt necessària per conscienciar els veïns i veïnes del

poble de la brutícia que ens envolta i que ignorem. L'any passat va ser un èxit tot i quedar-nos molts camins del poble per netejar. Per aquest motiu volem repetir aquesta activitat intentant millorar la 1a edició i amb la intenció d'acabar senyalitzant, d'alguna manera, determinats punts del terme com abocadors descontrolats, camins i partides netejades...

Aquestes propostes estan pensades amb la voluntat de promoure l'esport i el sentiment de pertinença a una entitat i un poble, per aquest motiu volem crear un passaport (targeta format cartró) que esdevingui un record de les 10 activitats proposades.

Sortida a Cambrils

Cada persona que participi per primera vegada en alguna de les propostes del desè aniversari, se li lliurarà aquest passaport. Aquest passaport tindrà tantes caselles com activitats, un total de deu. Cada vegada que un participant participi en una proposta se li segellarà la casella de l'activitat on haurà participat i, tot depenent del nombre d'activitats realitzades en finalitzar l'any, obtindrà un obsequi commemoratiu del 10è aniversari de l'Associació Esportiva Superbé.

LF.- Quins projectes teniu de cara al futur?

S.- Sobreviure amb la mateixa il·lusió i ganes de fomentar l'esport, esperant atrapar noves generacions i persones que tinguin ganes de viure i fer viure l'esport al nostre municipi.

Membres de la junta actual de Superbé.

LA LLEI DE PROTECCIÓ ESTATAL I LES COLÒNIES DE GATS. LA SUBVENCIO

Eulàlia Solà Miró
(Plataforma Animalista Terres de Lleida)

Tothom sap que el 2023 va ser l'any en què la Llei estatal de protecció dels animals 7/2023 de 28 de març va venir a igualar, a mínims, totes les comunitats autònomes, tot respectant les comunitats que tenien una llei de protecció més avançada com Catalunya, Andalusia i Canàries, i esperonant a posar-se les piles les que estaven a les beceroles de l'actuació de respecte i cura, com la comunitat d'Aragó, entre altres, que tenia una llei de protecció de pa sucat amb oli en què els animals s'eutanasiaven als quinze dies de la seva arribada al Centre de recollida de la Diputació de Huesca, si ningú no els adoptava o les protectores dels voltants no els podien acollir. Estem parlant, sobretot, dels gossos. Amb aquesta nova llei s'ha pogut aturar aquest despropòsit i de veres que ho estan complint.

Pel que fa a les altres autonomies i parlant de gats, excepte Andalusia, que és la comunitat que fa anys que va posar les bases d'un Pla de gestió municipal de colònies felines que havien de complir tots els municipis, les altres, inclosa la catalana, no concreta cap aspecte on agafar-se amb seguretat.

Xerrada a les alimentadores de colònies. Protectora d'Artesa de Lleida_

La llei catalana, insistint en el control de colònies, només en feia un esment genèric a l'article 16/2008, «Els ajuntaments són responsables dels animals de companyia abandonats, perduts i ensalvatgits» i en aquest ensalvatgits, s'hi podien colar les colònies de gats o **gats comunitaris** com s'esmenten dins de la llei, però no desplegava cap reglament que havia de detallar en què consistia aquesta responsabilitat

Xerrada als escolars de sisè de l'escola d'Artesa.
Plataforma Animalista Terres de Lleida_

i aquest control. La llei estatal deixa ben clar que el control de les colònies de gats és competència municipal des de l'aplicació del mètode CER (Captura, Esterilització i Retorn a la colònia) fins al menjar, la desparasitació, el xipatge...cura de l'espai etc de cara al benestar dels felins; ara no hi ha dubtes (art. 38-42/2023).

Un altre aspecte que cal ressaltar és la menció que fa dels **gats mansos abandonats i perduts**; aquests han de ser acollits al refugi municipal (art. 22.3/2023) i cal donar-los en adopció responsable, és a dir un gat mans no pot anar pel carrer, en canvi els gats comunitaris de colònia la seva casa és el carrer i hi tenen tot el dret, no es poden tancar en un espai ni en una protectora i tampoc no es pot prohibir la seva alimentació a partir del voluntariat que ho vulgui fer. L'ajuntament ho pot regular i destinar espais concrets per a la seva alimentació, però no ho pot prohibir.

Un altre subtema que aborda la llei és el dels gats **rondadors de propietari**. De la mateixa manera que els gats mansos abandonats s'han de recollir a l'espai municipal per a la seva protecció, un gat de propietari, per la seva seguretat, i per evitar d'embrutar la via pública, entre altres inconvenients, embarassos etc tampoc no pot anar pel carrer. Els propietaris de gats hauran d'evitar la fugida i esterilitzar-los i xipar-los abans dels sis mesos (art. 39.1.i/2023)

Per una altra banda els propietaris de gossos caldrà portar-los lligats i no apropar-se als espais de les colònies. (art. 41.2/2023). Hi ha sancions pels incompliments (art. 39.i/2023)

Xerrada als Funcionaris Municipals.
Plataforma animalista Terres de Lleida_

Pocs mesos després de sortir la llei estatal, va sortir una partida de subvencions perquè els ajuntaments poguessin fer front a les despeses. S'hi van presentar molts Ajuntaments, però només un 20% dels que es van presentar van poder accedir a la subvenció. Des del consell comarcal del Segrià es va fer un esforç per reunir els pobles del Segrià que s'hi volguessin presentar i fer un projecte conjunt amb la base d'un **Pla de gestió ètic municipal de control de colònies felines i gats de carrer**. Aquest projecte el va redactar Plataforma Animalista Terres de Lleida i va ser repartit a tots els Ajuntaments. El Projecte conjunt el va fer l'empresa Ecostudi de Lleida, el cost del qual es va repartir pels vuit pobles que van acceptar de presentar-se: Torrefarrera, Puigverd, Sudanell, Montoliu, Artesa de Lleida, Corbins, Maials i Rosselló, dels quals només aconseguiren la subvenció, els cinc primers, Artesa de Lleida també. Les subvencions d'aquests pobles són importants- van des de 37.000 euros atorgats a Puigverd, als 6.000 d'algun altre poble més petit, i cobreix moltes actuacions, des de l'esterilització, al pinso, els xips, les vacunes, la desparasitació, les tremuges pel menjar, les cases...l'agencament de l'espai, que ha d'estar net, endreçat i amb un cartell que anuncia la presència de la colònia. I, naturalment, totes les despeses veterinàries en cas de malaltia, etc. També hi entra la formació als funcionaris municipals, a les alimentadores de colònies, a les voluntàries de la protectora etc i així s'ha fet a partir de la Protectora d'Artesa a través d'un PowerPoint per assessorar les alimentadores, tal com va fer Plataforma Animalista Terres de Lleida als funcionaris municipals, als escolars...

Al marge del projecte del consell comarcal, també es van presentar a la subvenció Alfarràs i Almacelles, però no aconseguiren la subvenció.

Podem dir que el fet d'aconseguir-la va ser una alegria i un èxit pel consell comarcal del Segrià ja que ho han assolit 5 de 8 pobles, la qual cosa representa més del 60% quan l'índex a nivell d'estatal és només, com hem dit, del 20%. Però aquesta alegria ens va durar poc.

Al 2020 el col·legi de veterinaris de Catalunya va fer un conveni amb la Generalitat, anomenat GIF-VET que lligava tots els ajuntaments de Catalunya en el control de colònies felines, és a dir que si un ajuntament volia controlar les colònies calia signar abans un conveni amb el col·legi de veterinaris el qual incloïa dos aspectes ineludibles: xipar els gats de la colònia amb uns xips homologats pel CVC (Col·legi de Veterinaris de Catalunya) i fer un curs de formació a les alimentadores i voluntariat per part d'un veterinari col·legiat. No cal dir que ningú, ni el departament d'Acció climàtica, ni el CVC van avisar els ajuntaments de l'existència d'aquest conveni ni d'aquest compromís, de manera que, a les portes de lliurar els documents i factures que la subvenció requeria, se n'han assabentat. Alguns Ajuntaments van sortir disparats a buscar solucions, altres s'ho van anar pensant...Tot va ser córrer i a veure si hi serem a temps de tancar tots els protocols que ens esperaven a la callada i sense fer soroll. Fou greu? I tant! fins al punt de perdre la subvenció que tant ens havia costat. I a Artesa no ho teníem clar.

Seria una gran decepció per les persones voluntàries que fa anys que treballem per controlar les colònies de gats, per les alimentadores que ja veien la possibilitat de poder tenir pinso gratuïtament pel mateix ajuntament que haurà rebut una galleda d'aigua freda on abans hi havia un triomf. I sobretot serà un endarreriment important en el control de les colònies i en el benestar dels gats comunitaris d'Artesa.

Està clar que no hi ha res fàcil i que quan toca córrer no cal pensar-s'ho dues vegades si volem arribar, sinó els primers, al menys no fer prou tard que només siguem a temps de rebre les engrunes d'un àpat que se l'han menjat els qui han sabut jugar millor les cartes. Finalment- fent un darrer esforç impossible i gràcies a la tenacitat de tothom-, sembla que hem salvat els mobles, tot i que «no es pot dir blat fins que no és al sac i ben lligat».

Esperem que tots els neguits que hem passat les persones que hi hem col·laborat com millor hem sabut es vegin compensats i puguem dir que hem pogut conservar la subvenció atorgada.

PELS FONDALS DEL CLOT DEL DIMONI

NOVEL·LA PER FASCICLES

Num 1

de Jordi Oró Puig

PRESENTACIÓ

Pels fondals del Clot del Dimoni de Jordi Oró Puig és una novel·la d'amor, d'amistat i d'aventures que té com a principal rerefons històric la construcció del Canal d'Urgell, entre els anys 1853 i 1862, així com els anys immediatament anteriors a aquesta gran obra hidràulica. El seu marc geogràfic se situa al Clot del Dimoni, nom amb què es coneixia popularment la zona més àrida de la plana urgellenca, on els eixuts i la misèria eren una constant indefugible. El seu protagonista, en Roc Taijà de Gombau del Pla, i el seu amic inseparable, Vicenç Eixea de Xàtiva, i tots els personatges de l'obra, viuran de ple els principals esdeveniments de la seva època. Compartiran alegries i dissorts, amors i desamors, però, per damunt de tot, molt treball en els anys en què a la

plana urgellenca es pastava la gran revolució de l'aigua. Una obra, la del Canal d'Urgell, amb els seus espais més llegendaris com el terraplè de Castellserà o el túnel de Montclar, que finalment va canviar la fisonomia d'aquella clotada infernal i el destí de la seva gent, per esdevenir la superfície regada més extensa de Catalunya.

Esperem que els lectors gaudeixin amb les peripecies d'aquesta novel·la que a partir d'aquest número anirem publicant a les pàgines de la nostra revista. Segurament que tindran més d'una sorpresa i que amb la seva lectura coneixeran millor molts episodis de la nostra història. Aquesta és la nostra intenció i la del seu autor. Moltes gràcies a l'avançada i que passeu molt bones estones amb aquesta història.

I

UNA HISTÒRIA DINS D'UN QUADERN PERDUT

En començar el curs escolar de 1962-1963 jo era un xiquet de tretze anys a qui no li agradava anar a l'escola. A banda que era una mica curt de gambals, el mestre tampoc no s'esforçava gaire perquè aprenguéssim. Ben mirat allò era un cúmul de despropòsits: a mi no m'agradava estudiar i, ben segur, que a aquell senyor tampoc no li agradava ensenyar.

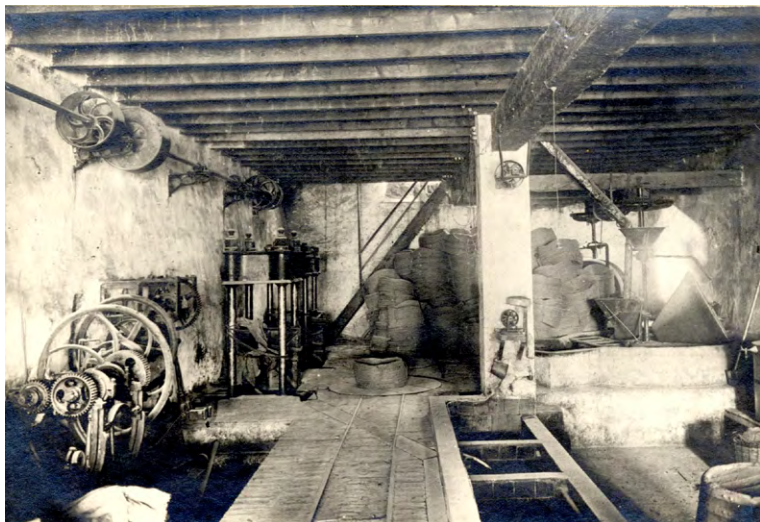
Al novembre d'aquell any només esperava que arribés la tarda per sortir d'estudi ben de pressa per anar a casa a buscar el berenar, que m'havia preparat la meua mare. Després, me n'anava corrent a un molí d'oli que hi havia molt a prop de casa.

En aquelles dates el molí funcionava a ple rendiment, ja que estaven en plena temporada de la recollida de les olives. Havia estat propietat del Sindicat de Sant Isidre i havia tingut el seu esplendor durant el temps de la Mancomunitat. Al voltant de 1930, aquesta entitat se'n va anar a fer punyetes, per culpa de la poca rendibilitat econòmica i, ben segur, per una mala administració crònica que el va dur a la ruïna total, i amb ell, a moltes famílies del poble.

Paradoxes de la vida. Aquest sindicat que, en dur un nom de sant, podia semblar conservador i de dretes, aglu-

Edifici del Sant Isidre

Molí d'oli del Sindicat de Sant Isidre

tinava petits i mitjans pagesos progressistes, socialistes i d'esquerra. En canvi l'altre sindicat, que tenia un nom tan xocant com El Porvenir, estava format pels cacics i els pagesos amb més propietats del poble. Als pobles aquestes coses acostumen a passar i fan bona aquella dita de "Pocs i mal avinguts". I és que en aquesta vida, tothom tira l'aigua al seu molí.

Al final totes dues entitats van tenir una existència breu. Van fracassar i en acabar la Guerra Civil les dues famílies amb més hisenda van comprar un edifici cada una i van treballar els seus molins una colla d'anys.

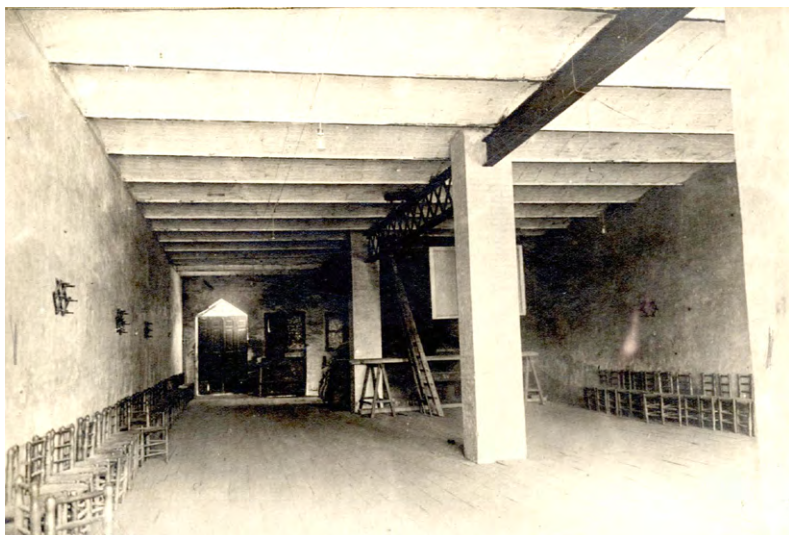
L'edifici del Sindicat de Sant Isidre estava ubicat entre el carrer dels Gallart i del mestre Ginera i tenia una façana modernista d'uns deu metres d'alçada. A la part sud tenia una balconada tan llarga com la mateixa façana i a sota dues portes que hi donaven accés. En els seus bons temps a més de molí tenia oficines, biblioteca, arxiu i una gran sala d'esbarjo que havia funcionat com a bar, sala de ball i fins i tot com a escola i sala de projeccions de cinema, de teatre i de conferències. Després de la guerra l'edifici només feia de molí d'oli i totes les dependències estaven dedicades a aquesta feina.

A la primera planta hi havia el molí pròpiament dit. La segona planta, que donava al carrer dels Gallart, tenia la porta d'entrada de les mercaderies i una bàscula per pesar-les, en aquells dies eren olives. Hi havia una gran gronsa o sitja que semblava un embut, on s'abocaven els sacs de les olives i a través d'un forat fet al trebol un canó les conduïa fins a la pedra on hi havia les rodes que les xafaven. Damunt d'aquesta planta de recepció hi havia el tercer pis. Una sala molt gran totalment en desús, que en els bons temps s'hi feien les ballaruques i les projeccions de cinema mut.

Jo només esperava anar a menjar el meu berenar en aquest molí. M'havia fet amic dels treballadors i em deixaven entrar i seure al costat de l'estufa, que funcionava amb la pinyola que generava el mateix molí. Estava cofoi que aquells homes em deixessin estar al costat del caliu i així em refeia del fred de tot el dia.

Cada dia algun moliner em sucava el pa amb un setrill amb l'oli que havien elaborat. No cal dir que el trobava boníssim. Encara avui en dia em ve a la gola el seu regust afruitat.

En aquella fàbrica cada moliner tenia la seva feina. Les rodes de pedra no paraven de xafar olives. Un cop trinxades es convertien en una pasta que queia en una batedora que extreia l'oli millor. La pasta que sortia de la batedora queia en una pica de ceràmica, on un operari n'omplia una galleda i l'abocava damunt d'un esportí, que era damunt d'una vagoneta. Acte seguit un altre operari amb la mà escampava aquella pasta per damunt de l'esportí i quan estava ben estesa, el mateix home col·locava un altre esportí al damunt del que estava ple. I sense parar, l'altre operari posava una galleda de pasta damunt de l'esportí buit i es tornava a repetir el mateix procediment fins que es formava un peu d'esportins de gairebé dos metres d'alçada.

Sala d'esbarjo del Sindicat de Sant Isidre

Jo gaudia molt veient el treball d'aquells homes. Era com presenciar un espectacle des de la primera fila de les butaques del teatre. Un cop el peu estava acabat, els dos operaris empenyien la vagoneta per un rails, a mi em semblava la via per on passava un trenet, i el portaven cap a la premsa per exprimir-lo, traient l'oli que hi havia a la pasta dels esportins. Aquest oli queia en unes piques de ceràmica on el separaven de l'aigua. I ficaven l'oli en uns cups on el guardaven. Un cop el peu estava ben exprimit es treia de la premsa i s'empenyia la vagoneta per uns rails que anaven fins a una eixida on hi havia una porta amb vidres. Llavors dos operaris treien la pinyola dels esportins, en deien desemportinar, i que consistia a agafar un esportí i sacsejar-lo tot fent caure la pinyola en un magatzem que era més al fons de la planta del molí i donava al carrer mestre Ginera i allí la guardaven per vendre-la.

Jo era el xiquet més feliç del món contemplant bocabadat la sincronia de moviments d'aquella petita fàbrica. Hi estava tan bé que no em venia d'una hora per tornar a casa. I no cal dir que el que tenia més lluny del pensament era fer els deures de l'escola.

Un dijous a la tarda, com que no fèiem escola, encara vaig anar més aviat al molí. Aprofitant que els treballadors estaven enfeïnats en una avaria de les premses, vaig anar cap a la gran sala del pis de dalt. Tot i que era desembre encara hi havia prou claror per escaldufar coses deixades de la Mare de Déu. El meu pare m'havia explicat més d'un cop que quan tenia uns catorze anys hi havia vist fer ball i també cinema. I com un pianista amenitzava la pel·lícula davant dels ulls fascinats de la canalla. Jo m'ho imaginava com si el temps retrocedís fins als anys d'esplendor del sindicat. En un moment vaig veure una calaixera que estava en un racó. Era molt vella i plena de pols i teranyines. Vaig començar a regirar els calaixos del vell moble i vaig trobar un quadern d'uns cent fulls escrit a mà. Ràpidament em vaig ficar l'exemplar a la sina i vaig baixar cap al molí amb el botí ben amagat, com aquell que no ha fet res.

En arribar a casa vaig començar a fullejar el quadern. Estava escrit en català amb lletra manuscrita a tinta, una lletra pulcra, entenedora i molt ben perfilada. No hi havia data. No hi havia autor. Primer no entenia gran cosa. Ja tenia prou feina a llegir en castellà, que era l'única llengua que ens ensenyaven al col·legi. Però de vegades la curiositat pot més que totes les dificultats del món. Així que la resta d'aquell novembre el vaig dedicar a desxifrar l'argument apassionant d'aquella història d'amor i d'aventures. Primer a empentes i rodolons. Cap vespre d'aquell novembre vaig faltar a la cita amb les lletres d'aquell autor desconegut. Després amb més soltesa. Al final, lleuger com un ocell es gronxa pels aires. Ja no anava al molí, ni amb els amics a jugar al futbol en alguna era, ni rere les noies, ni al cinema, ni al ball dels diumenges. Amagat a les golfes, sota la llum esmorteïda d'una bombeta, cada dia m'afanyava en la lectura d'aquell manuscrit fins que la veu de la mare em cridava a sopar. Després del darrer àpat, dins del llit m'adormia amb la història que ressonava dins meu. De vegades es barrejava amb el son i es fonia amb algun somni. Al matí ja em delia per tornar a casa. Tot era neguit fins que obria el quadern i a poc a poc em movia amb les peripècies dels personatges, m'endinsava, els seus neguits també eren meus i gairebé tots els llocs on passava la història m'eren propers i familiars. I així va ser com em va començar a agradar de llegir històries.

Façana posterior del Sindicat de Sant Isidre

CRÒNIQUES DEL C. F. ARTESA DE LLEIDA

TEMPORADA 2023/2024

Eudald Pijuan Mor

Fotos: CF Artesa de Lleida

Sant Joan At. De Montcada 4 – CF Artesa de Lleida 0 (16-12-2023)

GERRA D'AIGUA FREDA PER ACABAR L'ANY

La clau del partit va ser una 1a part dolenta, on l'equip no va sortir amb la intensitat necessària i els locals van marcar fins a 3 gols, dos dels quals posteriors a un servei de banda. Anant per parts, ja en el minut 2 el San Juan s'avançava al marcador aprofitant la poca concentració artesenca en els primers minuts. Després, al 24, els locals aprofitaven un penal per col·locar el 2 a 0 al marcador. Amb aquesta renda, els barcelonins es van relaxar i l'Artesa es va refer i va començar a plantejar el seu joc amb pilota arribant, fins i tot, a generar alguna opció de perill. Però l'infortuni es va confirmar al final de la primera part quan l'àrbitre va xiular un penal a favor de l'Artesa. L'Artesa va fallar el penal i, del possible 2 a 1 al descans, es va passar al 3 a 0 pels locals, ja que van aprofitar la jugada posterior per situar el tercer gol al marcador.

Amb un 3 a 0 tan dur al descans era necessari recuperar sensacions i donar la cara a la segona part. Els canvis van funcionar i l'Artesa aconseguia guanyar els duels i arribar amb timidesa a l'àrea rival. En aquest moment, en els millors minuts de l'Artesa, és quan el San Juan va fer el quart. Quedava més de mitja hora pel final del partit, però la derrota semblava inevitable. Finalment, al minut 67, Marc Rius aconseguia el gol de l'honor artesenc després d'un bon xut des de la frontal de l'àrea.

CF Artesa de Lleida 1 – UD San Mauro 1 (14-01-2024)

LA VISITA DEL LÍDER ACABA EN EMPAT

L'enfrontament no podia començar de millor manera pels interessos artesencs ja que, just al minut 4, Anthony aprofitava una bona recuperació a camp contrari de l'equip per fer pujar el primer al marcador gràcies a una bona definició. Després d'aquest gol tan matiner, van ser els visitants els que van agafar les regnes del partit i van saber mostrar el seu joc i el perquè són els actuals líders. Tot i el domini del San Mauro, el gol de l'empat no va arribar

Foto: @ingridseguraphotos

fruit de l'encert rival sinó que va venir després d'una acció d'infortuni artesenc en què el defensa Yilson s'introduïa la pilota a la pròpia porteria. Aquest gol arribava al minut 20 de partit. D'aquí fins al descans les sensacions no van canviar i l'Artesa continuava sent inferior a un bon San Mauro.

Durant la mitja part, aquesta tònica va ser revertida. En els segons 45 minuts es va veure un partit molt més igualat, amb un grau d'intensitat elevada per part dels 2 conjunts i on ambdós equips van fer mèrits per emportar-se els 3 punts. Això sí, la pujada en la intensitat va provocar que l'àrbitre es veiés obligat a aturar el partit de forma més seguida, però en els últims minuts van arribar ocasions claríssimes de gol per dues bandes. Primer, just abans de l'afegit, la va tenir l'Artesa en un xut potent des de dins l'àrea que va rebutjar el porter i ningú va encertar a rematar el rebot. I després, ja en l'afegit, va ser el San Mauro el qui veia com se li anul·lava un gol per fora de joc. Així, se certificava l'empat a 1 final que feia justícia al que es va veure al camp.

UE Tàrrrega 1 – CF Artesa de Lleida 2 (21-01-2024)

REMUNTADA PER TANCAR UNA GRAN 1ª VOLTA DE LLIGA

El Tàrrrega va desplegar durant la primera part un joc francament bo, dominant el partit en totes les seves fases i demostrant que és un gran equip tot i estar a la zona baixa de la classificació. Amb tot

Foto: @ingridseguraphotos

això, l'Artesa es va veure superat per un equip local superior en aquests primers 45 minuts. Els jugadors artesencs no es sentien còmodes, perdien la pilota ràpidament i les segones accions sempre acabaven sota control local. Tot i aquesta superioritat, els de la capital de l'Urgell només van poder arribar al descans amb un marge mínim a favor d'un gol, que va arribar després d'una jugada per banda i un remat acrobàtic dins l'àrea petita.

Tot i que la primera part feia presagiar el pitjor, el descans va ser un punt d'inflexió pels artesencs. Els 22 jugadors que van saltar al camp en la segona part semblaven uns altres i l'Artesa va poder dominar el partit com li agrada, sortint des del darrere amb la pilota controlada i amb la possessió. En aquest tram de partit va ser el Tàrrrega el que es va veure tancat al darrere. Fruit d'això van arribar els 2 gols de la remuntada, tots dos de rematada posterior a una centrada lateral. La falta lateral del primer gol va ser rematada per Marc Rubió, al 62, i la segona, a les acaballes del partit, per un Yilson Banguero que acabava d'entrar al terreny de joc.

CF Artesa de Lleida 1 - CF Unificació Llefià 2 (28-01-2024)

LA 2ª VOLTA S'INICIA AMB UNA DURA DERROTA

L'inici de l'enfrontament va posar de manifest que el joc es veuria condicionat per les condicions del terreny de joc, afectat per la humitat de les darreres setmanes de boira. Com bé se sap, aquesta circumstància acostuma a afectar l'equip que té com a segell d'identitat la possessió de la pilota, fet

al qual ens tenen acostumats els jugadors artesencs les darreres temporades. Tot i això, sí que durant la 1ª part es pot afirmar que l'Artesa va ser l'equip que insistia més en atacar. Així, el gol arribava al minut 38, a la sortida d'un córner, després d'una gran pentinada al primer pal, i on Yilson Banguero apareixia al segon pal per a rematar de cap amb contundència. 1 a 0 i descans.

Tot i la victòria momentània, durant la 2ª part l'equip va sortir amb pitjors sensacions que a la primera, no va saber trobar el seu ritme de partit i no es va trobar còmode en cap moment. Fruit d'això, al minut 55, el Llefià feia l'empat a través d'un remat després d'una centrada lateral. Amb l'empat va ser l'Artesa el qui tenia més urgència per voler marcar el segon, però el Llefià aconseguia repel·lir els atacs locals. Els minuts anaven passant, les sensacions no acabaven de millorar i, al 81, era l'equip visitant el que aconseguia la remuntada mitjançant un gol després d'una sèrie de rebots dins l'àrea. D'aquí fins al final l'Artesa ho va intentar, però les males decisions en els metres finals van fer que l'1 a 2 es mantingués al marcador.

CF Borges Blanques 2 - CF Artesa de Lleida 0 (03-02-2024)

L'ENCERT A LES ÀREES DICTA SENTÈNCIA A FAVOR DEL BORGES

Els artesencs van sortir a un alt nivell de joc i van gaudir d'un parell de clares ocasions en els primers minuts de partit, les quals no van saber aprofitar. Aquest gran inici feia presagiar un bon partit pels visitants, però els de les Garrigues, amb un joc més directe, van colpejar primer. Cap a la mitja hora de partit, una pilota en llarg dels locals, seguida d'una pentinada, va suposar que el davanter local es plantés davant del porter i fes pujar el primer al marcador. Just 5 minuts després del primer, va arribar el segon gol del Borges, després d'una desafortunada jugada en la qual Peiró s'introduïa la pilota a la pròpia porteria. Tot i una lleugera reacció artesenca, amb aquest 2 a 0 s'arribava al descans.

En la 2ª part l'inici va ser igual que el de la primera. Els atacants de l'Artesa van crear ocasions per posar-se en el partit ràpidament i retallar distàncies en el marcador però, un cop més, el desencert va fer impossible la reacció. Pel que fa a la resta de segons 45 minuts la tònica va ser la d'un Artesa dominador i un Borges que es defensava bé per a mantenir el resultat al seu favor. Inclús, una expulsió local al 65 semblava que obria les portes als artesencs però, poc després, va arribar l'expulsió de Yilson que tornava a igualar la situació. D'aquí fins al final es va veure un Artesa que ho intentava (sense materialitzar) i un Borges que sortia en alguna contra perillosa. 2 a 0 i final.

CF Igualada 1 – CF Artesa de Lleida 1
(17-02-2024)
PARTIT SERRIÓS DE L'ARTESA PER TREURE UN BON
PUNTA IGUALADA

L'equip artesenc es va plantar al partit amb la idea que ens té acostumats: la de tenir la possessió de la pilota i jugar un joc ofensiu. Tanmateix, es va trobar un Igualada molt intens que va superar l'equip visitant en els primers minuts de partit. Aquesta tònica inicial de domini local va ser mèrit de l'Igualada però, el gol al minut 26, va venir precedit d'una pèrdua artesenca al mig del camp que va agafar l'equip descol·locat i, a partir de la qual, l'equip de l'Anoia va aprofitar per fer un contraatacar i acabar la jugada en gol. Almenys, aquesta acció va fer que l'Artesa revifés i l'últim quart d'hora de la primera part va mostrar una millor cara. Tot i això, el marcador al descans va ser l'1 a 0.

Ja a la segona part la possessió va quedar més repartida entre els dos conjunts, però l'Igualada va gaudir de les ocasions més clares per endur-se els 3 punts. De fet, una gran actuació del porter Pau Bosch va evitar que els locals ampliessin distàncies al marcador i s'emportessin la victòria. Finalment, els canvis i l'actitud de no donar-se per vençuts va

premiar l'Artesa al minut 88. Una jugada per la banda acabava amb Joel Farré entrant dins l'àrea i fent un bon xut creuat que superava el porter local. Amb aquest gol, a les acaballes del partit, se certificava l'empat final.

CLASSIFICACIÓ

EQUIPS			PARTITS				GOLS	
P		NOM	J	G	E	P	F	C
1		SAN MAURO, U.D. A	46	21	14	4	3	42
2		MARTINEC, F.C. A	45	21	13	6	2	37
3		SAN JUAN A.T. DE MONTCADA, U.E. A	44	21	13	5	3	43
4		CASTELLAR, UNIO ESPORTIVA A	36	21	11	3	7	36
5		JÚPITER, C.E. A	36	21	11	3	7	30
6		PIRINICA, F.C. A	32	21	8	8	5	23
7		BORGES BLANQUES, C.F. A	31	21	9	4	8	30
8		SANT CUGAT FUTBOL CLUB A	27	21	7	6	8	32
9		JOANENC, F.C. A	25	21	7	4	10	31
10		ARTESA LLEIDA, C.F. A	25	21	5	10	6	23
11		IGUALADA, C.F. A	25	21	5	10	6	29
12		TURO PEIRA, C.C.D. A	23	21	5	8	8	18
13		ARTESA DE SEGRE, C.E. A	23	21	7	2	12	12
14		UNIFICACION LLEFIA, C.F. A	21	21	6	3	12	26
15		TARREGA, U.E. A	16	21	4	4	13	18
16		ALGUAIRE, C.E. A	8	21	2	2	17	11

ENTRETENIMENTS

SOPA DE LLETRES
Miquel À. Navarro

Busqueu 13 estats d'Amèrica Central i del Sud.

S	C	I	X	E	M	A	X	P	R
E	Q	U	A	D	O	R	I	A	O
R	C	O	P	I	N	G	L	R	D
U	U	P	E	R	R	E	E	A	A
D	B	R	R	O	U	N	I	G	V
N	A	J	U	Ç	L	T	O	U	L
O	L	I	E	G	J	I	F	A	A
H	E	N	F	O	U	N	M	I	S
I	E	K	A	B	R	A	S	I	L
V	O	B	O	L	I	V	I	A	E

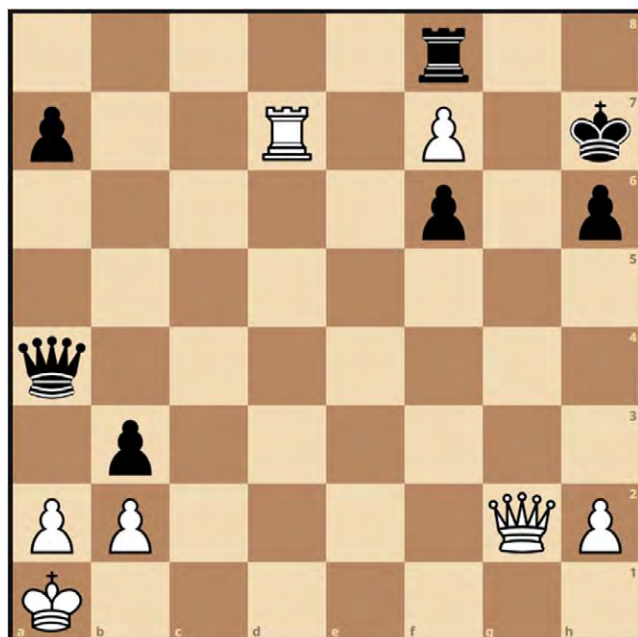
SUDOKU
Lluís Gil

		4			2			
	2	6			8			
5						4	9	
4	6		8		5	3		
3					6	8	2	
	8					6		7
	4		6			7		
8		3	7	4			6	
6	5			8				

PROBLEMA D'ESCACS

Abert Batiste

Juguen blanques i guanyen la partida en tres moviments.

ENIGMA

Ens sabríeu dir els noms d'aquest estris i perquè s'usaven.

Solució de l'enigma del número anterior:

Eren motlles per fer barrets. S'utilitzaven per fer el cercol de la vora del barret.

No ho va endevinar ningú.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

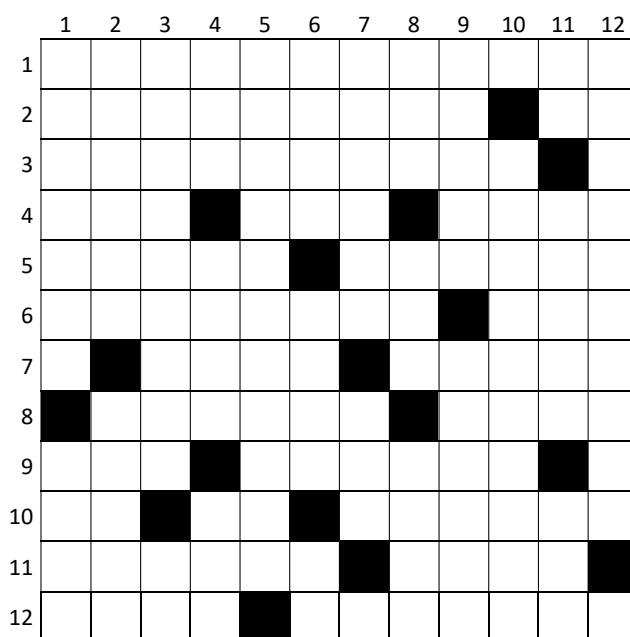
Solucions a la pàgina 39

HORITZONTALS

1. Doctora versada en epidèmies. **2.** Persona que dóna. Gos amb nom de lletra. Preposició. **3.** Aquesta no té elasticitat. Tona. **4.** Prefix grec "fosc". Salari, retribució. Poble garriguenc anormal de pigmentació. **5.** Somiatruïtes. Al revés, vi de color clar. **6.** Faran una còpia exacta. Religiosa, germana. **7.** La primera. Pallissa o brusa. Beceroles. **8.** Una porció, una mica, al revés. Déu de l'amor. **9.** Remugant del Tibet. Adobament de pells. La fina. **10.** Xifres romanes. Metall valuós. Hi posaré sosa, cap per avall. **11.** Resultat, conseqüència. Déu de guerra. **12.** Municipi del Bages. Mol·lusc molt cuinat.

VERTICALS

1. Construeix, fabrica. La mateixa cosa. **2.** Taulell, plafó. Escalfo. **3.** Que té ideologia. Vocals que criden l'atenció. **4.** Tristesa, pena. Empalmés, lligués. Companya del parxís. **5.** Creuaré, travessaré, cap per avall. **6.** Municipi de l'Alt Camp. Oposició desgavellada. Escola Catòlica. **7.** Vocal. Cova, caverna. Denota prioritat. Vocal forta. **8.** Descans, lleure. Nom de consonant. Lloc d'eres. **9.** Envernissar. Petonejarà. **10.** La rodona. Al revés, tastador d'aliments de l'amo.

11. Nom de consonant. Bloquejo, aturo la pilota. Glúcid, cert sucre. **12.** Certs contractes hipotecaris. La que vibra.

FAUNA DEL TERME

Isidre Drudis Bellmunt

Fredeluga (*Vanellus vanellus*)

Coneguda popularment com a "Cogullada marina"

Ocell de la família de Caràndrids (Charadriidae). És freqüent a les planes de reg de la meitat sud del nostre territori on la veurem al llaurat i a l'alfals i menys nombrosa en algunes planes del secà. També s'observa als embassaments i aiguamolls. Amida uns 30 cm de llargada i 75 cm amb les ales obertes. Pesa uns 250 g.

Per sobre el plomatge és de color verdós fosc; per sota és blanc, amb una taca negra al pit. Les ales són fosques per sobre i negres i blanques per sota. Té una cresta allargada i negra que li dona un aspecte molt característic. La cara és blanquinosa amb una franja negra allargada que passa per sota dels ulls. El bec és curt i prim, de color fosc. La cua és blanca amb la part final negra. Les potes són curtes i primes.

Durant l'hivern el color blanc està tacat de tons més foscos.

S'alimenta d'insectes, aranyes i cucs de terra.

Arriba a les nostres terres a primers d'octubre del

nord i centre d'Europa i marxen entre febrer i març. Durant l'hivern s'agrupa en colònies de molts individus.

Durant l'època reproductiva viu en parella. El mascle fa uns quants forats poc profunds; la femella n'escull un i l'omple amb branquetes i herbes seques. La femella pon 3-4 ous de color verd oliva molt puntejats de marró fosc i els cova durant 4 setmanes; després neixen els pollets que de seguida deixen el niu, començant a volar al cap d'unes 5 setmanes.

Xavier Aixalà Martí. Artesa de Lleida. Fauna. Peixos, amfibis, rèptils, ocells i mamífers. Col·lecció La Femosa. Agrupació Cultural la Femosa, Pagès Editors, pàg. 68

UN RACONET D'ARTESA
Àngels Florensa

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social dimecres alterns973 16 71 62
 Correus 9h a 10h de dilluns a divendres
 Farmàcia973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Emma Solé618 90 95 12

Clínica Ica Natura (Pardinyes)973 22 82 22
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont)973 21 65 49
 Consultori mèdic local.....973 16 72 91
 Metge urgències Dies feiners 15h a 8h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

Solució:

1. Dg8+; Txg8
2. f8=C+, Rh8
3. Th7++

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS

1. EPIDEMIÒLOGA. 2. DADORA. CA. EN. 3. INELÀSTICA. T. 4. FEO. SOU. ALBI. 5. IL·LÚS. CLARET. 6. CLO-NARÀN. SOR. 7. A. GIPÓ. ABECÉ. 8. PESSIC. EROS. 9. IAC. APREST. I. 10. DL. OR. SOSARÉ. 11. EFECTE. ARES. 12. MOIÀ. CALAMAR.

VERTICALS

1. EDIFICA. IDEM. 2. PANELL. CALFO. 3. IDEOLÒGIC. EI. 4. DOL. UNÍS. OCA. 5. TRASPASSARÉ. 6. MASÓ. ROEP. EC. 7. I. TUTA. PRE. A. 8. OCI. ENA. ERAL. 9. LACAR. BESARÀ. 10. O. MESTRE-SALA. 11. GE. BLOCO. OSA. 12. ANTICRESIS. R.

SUDOKU

7	9	4	5	3	2	1	8	6
1	2	6	4	9	8	5	7	3
5	3	8	1	6	7	4	9	2
4	6	2	8	7	5	3	1	9
3	7	5	9	1	6	8	2	4
9	8	1	3	2	4	6	5	7
2	4	9	6	5	1	7	3	8
8	1	3	7	4	9	2	6	5
6	5	7	2	8	3	9	4	1

SOPA DE LLETRES

VENEÇUELA. ARGENTINA. PARAGUAI. URUGAI.
 BOLÍVIA. PERÚ. EQUADOR. BRASIL. XILE. CUBA.
 EL SALVADOR. MÈXIC. HONDURES.

IMATGES D'AHIR

12 de juny de 1960.

Actuació de l'Orfeó Lleidatà: dirigit per Lluís Virgili, a la Llar del Poble en l'Homenatge a mossèn Anton Bernat amb motiu de la celebració de les Noces d'Or Sacerdotals.

Caga Tió

Concert de Nadal de la Coral La Primavera Artesenca

Recollida de cartes pels Reis Mags

Assemblea del poble

IMATGES D'ACTUALITAT

Benedicció de Sant Antoni

Processó de Santa Àgueda (Foto: Ajuntament)

Reunió nova Associació de Dones (Foto: Ajuntament)

Rua de carnestoltes